

Kulturvanor 2021

Kulturfakta 2022:3

Postadress: Box 1001, 405 21 Göteborg

Besöksadress: Södra Vägen 54

Telefon: 031-395 20 00

E-post: info@kulturanalys.se

Webbplats: www.kulturanalys.se

© Myndigheten för kulturanalys 2022

Omslagsillustration: Anna Lena Mayor Ekeblad

Formgivning: Bazooka

Myndigheten för kulturanalys

Kulturvanor 2021

Kulturfakta 2022:3

Innehåll

Förord	5
Sammanfattning	6
De vanligaste kulturaktiviteterna 2021	6
Skillnader i invånarnas kulturvanor	6
Kulturvanor i förändring?	7
Inledning	8
Data från SOM-institutet vid Göteborgs universitet	8
Datainsamling, urval och svarsfrekvens.....	8
Frågor om kulturaktiviteter och bakgrundsvariabler	9
Mätningar före och under pandemin	10
Disposition och läsanvisning för tabeller och diagram	10
Museer, utställningar, natur- och kulturarv	11
Resultat i korthet	11
Betydligt färre besök 2021	11
Kvinnor besökte utställningar och män historiska sevärdheter	12
Besök minskade i alla åldrar	12
Besök var vanligast bland högutbildade.....	12
Skillnader mellan stad och land	12
Tabell och diagram för museer och utställningar	13
Tabell och diagram för historiska sevärdheter, fornminnen och naturreservat	17
Bibliotek och arkiv	21
Resultat i korthet	21
Färre besökte bibliotek och arkiv under pandemin	21
Kvinnor gick till biblioteket och män besökte arkiv	21
Besöka bibliotek var vanligast bland yngre personer.....	21
Besöka bibliotek och arkiv var vanligast bland högutbildade	21
Biblioteksbesök minskade minst i storstäder	21
Tabell och diagram.....	22
Bio, föreställningar och konserter	25
Resultat i korthet	25
Färre gick på bio, föreställningar och konserter under pandemin	25
Förändrade könsmönster under pandemin	25
Besök på bio, föreställningar och konserter minskade i alla åldrar	25
Skillnader mellan utbildningsnivåer minskar	26
Storstadsbor gick i större utsträckning på bio, föreställningar och konserter.....	26
Tabeller och diagram.....	27

Musik och film	33
Resultat i korthet	33
Lyssna på musik och se på film tog plats i vardagen.....	33
Äldre lyssnade på musik och såg på film i mindre utsträckning.....	33
Lyssna på musik var vanligast bland högutbildade.....	33
Små skillnader mellan stad och land.....	34
Tabell och diagram.....	34
Läst och lyssnat på böcker	37
Resultat i korthet	37
Förändrade läsvanor?	37
Kvinnor läste och lyssnade på böcker mer än män	37
Fler yngre läste böcker, men äldre läste mer regelbundet.....	37
Äldre lyssnade i mindre utsträckning på böcker.....	37
Högutbildade läste och lyssnade mer på böcker	38
Läsa böcker var vanligast i storstäder, men skillnaderna minskar	38
Tabell och diagram.....	39
Eget skapande	42
Resultat i korthet	42
Kortvarig ökning av eget skapande i början av pandemin	42
Fler kvinnor än män ägnade sig åt eget skapande	42
Eget skapande i både stad och land	42
Tabell och diagram.....	43
Eget utövande.....	47
Resultat i korthet	47
Eget utövande minskade till viss del i slutet av pandemin	47
Tydliga skillnader mellan kvinnor och män	48
Unga utövade kultur i större utsträckning än äldre.....	48
Eget utövande var mindre vanligt bland lågutbildade	48
Eget utövande minskade mest i storstäderna	48
Tabell och diagram.....	49
Avslutande kommentarer	53
Kulturvanor i förändring?	53
Saknad kultur under pandemin?	55
Kvinnors och mäns kulturvanor	58
Äldre nyttjade kulturutbudet i mindre utsträckning under pandemin	60
Utbildningsnivå har betydelse för kulturellt deltagande	61
Skillnader mellan stad och land minskar under pandemin	63
Referenser.....	64

Förord

Myndigheten för kulturanalys (Kulturanalys) publicerar regelbundet rapporter om invånarnas kulturvanor. Kulturanalys samarbetar med SOM-institutet vid Göteborgs universitet som i sina årliga enkätundersökningar ställer frågor om kulturaktiviteter till invånare mellan 16 och 85 år på tema Samhälle, Opinion och Medier (SOM). I denna rapport presenteras resultaten från 2021 års datainsamling.

Studier av kulturvanor är ett viktigt stöd för kulturpolitik på olika nivåer, dels för att belysa läget i relation till de kulturpolitiska målen, dels för att få en förståelse för vilka faktorer som har betydelse för delaktighet i kulturlivet.

Göteborg i oktober 2022

Mats Granér
Myndighetschef

Sammanfattning

Myndigheten för kulturanalys presenterar i denna rapport invånarnas kulturvanor 2021 samt beskriver utvecklingen över tid. Rapporten omfattar 27 kulturaktiviteter som ingår i den nationella SOM-undersökningen.

De vanligaste kulturaktiviteterna 2021

Kulturaktiviteter som man kan göra själv hemma var vanligare än att besöka olika former av kulturutbud både innan och under pandemin, men skillnaderna har förstärkts.

Den vanligaste kulturaktiviteten 2021 var att lyssna på musik, vilket 95 procent gjorde minst någon gång under det senaste året, följt av att 91 procent såg på film, 80 procent läste bok och 51 procent spelade dator-, mobil- eller tv-spel.

Under pandemin nyttjades kulturutbudet i betydligt mindre omfattning och 2021 besökte 50 procent historisk sevärdhet eller byggnad under det senaste året, 40 procent gick till biblioteket och 39 procent besökte fornminnen. Innan pandemin var de vanligaste besöksaktiviteterna att gå på bio följt av att besöka historisk sevärdhet eller byggnad samt att gå på museum och bibliotek.

Skillnader i invånarnas kulturvanor

Det finns skillnader i invånarnas kulturvanor med avseende på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land.

Kvinnor ägnade sig i något större utsträckning åt kultur än män; 11 av de 27 kulturaktiviteterna var vanligast bland kvinnor och 5 var vanligast bland män. För 11 kulturaktiviteter fanns inga betydande skillnader mellan könen, vilket är fler än innan pandemin.

Den yngsta åldersgruppen 16–29 år var mest kulturaktiv, i synnerhet när det gäller eget skapande och utövande. Utbildningsnivå har betydelse för kulturellt deltagande, och kulturaktiviteter var vanligare bland högutbildade jämfört med personer med lägre utbildningsnivåer. Storstadsbor var mest kulturellt aktiva för flest kulturaktiviteter, men vissa skillnader mellan invånare i stad och land har minskat under pandemin.

Kulturvanor i förändring?

Kulturvanorna kännetecknas fram till år 2019 av stabilitet snarare än förändring. Under pandemins första år ökade andelen invånare som ägnade sig åt eget skapande, men återgick 2021 till samma nivå som innan pandemin. Flera andra kulturaktiviteter var oförändrade; invånarna lyssnade på musik, såg på film och läste bok ungefär lika mycket 2021 som innan pandemin. Det var bara en kulturaktivitet som ökade under pandemins andra år - lyssnat på böcker.

Det är tydligt att restriktioner och rekommendationer under pandemin har påverkat invånarnas benägenhet att ta del av olika former av kulturutbud. Mest minskade andelen som gått på bio, teater, konserter och museum. Även andelen som gått till biblioteket eller på utställningar minskade, men inte i samma omfattning.

Kvinnor, högutbildade och invånare i städer är de som oftast har saknat kulturutbudet under pandemin, medan resultaten inte är entydiga för ålder. Det återstår att se om, och i så fall hur, pandemin har mer långsiktiga effekter på invånarnas kulturvanor.

Inledning

Myndigheten för kulturanalys (Kulturanalys) publicerar regelbundet rapporter om invånarnas kulturvanor. Kulturanalys samarbetar med SOM-institutet vid Göteborgs universitet, som i sina årliga enkätundersökningar ställer frågor till invånare mellan 16 och 85 år, bland annat om deras kulturaktiviteter. I denna rapport presenterar vi resultaten från 2021 års undersökning, och vi beskriver även utvecklingen av kulturvanorna över tid. Vidare beskriver vi skillnader mellan kvinnor och män, olika åldersgrupper, olika utbildningsnivåer samt mellan boende i stad och land. Totalt omfattar rapporten 27 kulturaktiviteter.

Data från SOM-institutet vid Göteborgs universitet

Data till Kulturanalys rapporter om kulturvanor samlas in av SOM-institutet vid Göteborgs universitet, som årligen genomför frågeundersökningar på tema Samhälle, Opinion och Medier (SOM) i syfte att belysa hur invånarnas vanor och attityder förändras över tid. En översiktlig tabellrapport av samtliga kulturvanor finns publicerad på SOM-institutets hemsida (Falk 2022). Nedan beskrivs i korthet datainsamling, urval, svarsfrekvens och representativitet för SOM-undersökningen 2021. En utförlig metoddokumentation från den nationella SOM-undersökningen 2021 finns tillgänglig på institutets hemsida (SOM-institutet 2022a).

Datainsamling, urval och svarsfrekvens

Datainsamlingen pågick mellan september och december 2021, och enkäten skickades främst ut som brev, men respondenterna kunde även fylla i enkäten på internet. Undersökningen skickades ut till ett urval av invånare mellan 16 och 85 år; totalt ingick 24 500 personer 2021. Det totala urvalet delades in i sju jämnstora grupper som besvarade olika versioner av SOM-undersökningens formulär. Frågorna om kulturaktiviteter ställdes i formulär 6 som besvarades av totalt 1 622 personer. Svarsfrekvensen var 48 procent, men antalet svarande varierar mellan frågorna¹.

Överlag är svarsgruppens demografiska representativitet god, med undantag för de yngre åldersgrupperna som är underrepresenterade. Att de yngre är underrepresenterade kan påverka skattningen av vissa kulturvanor, där det finns stora skillnader mellan åldersgrupperna.

¹ Nettosvarsfrekvensen var 48 procent och bruttosvarsfrekvensen var 46 procent. Läs mer i Tabell 13 i metoddokumentationen från den nationella SOM-undersökningen, SOM-institutet 2022a.

Frågor om kulturaktiviteter och bakgrundsvariabler

Frågor och svarsalternativ

Frågorna om kulturaktiviteter i SOM-undersökningarna är formulerade enligt följande mönster: *"Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna gjort följande?"*. I denna rapport använder vi även benämningen under det senaste året.

Svarsalternativen är *"Ingen gång"*, *"Någon gång under de senaste 12 månaderna"*, *"Någon gång i halvåret"*, *"Någon gång i kvartalet"*, *"Någon gång i månaden"*, *"Någon gång i veckan"*, *"Flera gånger i veckan"*.

I denna rapport presenterar vi huvudsakligen resultat som avser minst *"Någon gång under de senaste 12 månaderna"*, där vi slår samman samtliga svarsalternativ förutom *"Ingen gång"*. För mer frekventa kulturaktiviteter, såsom att se på film, läsa, lyssna på bok eller musik presenterar vi även resultat som avser minst *"Någon gång i veckan"*. Samtliga kulturaktiviteter visas också i figurer där svarsalternativen summerats till ingen gång, senaste året och minst någon gång i kvartalet.

Enkäten i sin helhet hittas på SOM-institutets hemsida (SOM-institutet 2022b).

Bakgrundsvariabler: kön, ålder, utbildning, stad och land

I denna rapport presenterar vi resultat uppdelade efter kön, åldersgrupper, utbildningsnivåer, stad och land. Kulturanalys har i en tidigare rapport konstaterat att dessa bakgrundsvariabler är särskilt betydelsefulla för förståelsen av skillnader i invånarnas kulturvanor (Myndigheten för kulturanalys 2017).

I SOM-undersökningarna ställs en fråga om kön, och vi presenterar resultaten uppdelade på kvinnor och män. Vidare ställs en fråga om ålder, och vi presenterar resultaten uppdelade på fyra åldersgrupper: 16–29 år, 30–49 år, 50–64 år och 65–85 år.

När det gäller utbildningsnivå, avser "Låg" grundskola eller motsvarande, "Medel" avser utbildning utöver grundskola, men ej högskola eller universitet, och "Hög" avser studier vid högskola eller universitet (med eller utan examen).

Avslutningsvis presenterar vi resultat för stad och land, mer precist för alternativen "Landsbygd", "Mindre tätort", "Större tätort/stad" samt "Storstad", och här har SOM-institutet kompletterat med SCB:s registerdata för boende i storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö.

Det finns även data för ytterligare uppdelningar av kulturvanor per region, subjektiv klass, hushållsinkomst, hälsa och livstillfredsställelse i rapporten från SOM-institutet (Falk 2022), men dessa presenteras ej i denna rapport.

Mätningar före och under pandemin

Resultaten för 2021 års nationella SOM-undersökning är fokus för denna rapport. Frågor om kulturaktiviteter avser de senaste 12 månaderna och pandemin pågick under hela referensperioden hösten 2020 till hösten 2021. Vi jämför dock även med resultat från 2019 och 2020 års undersökningar. För 2020 års undersökning innebär det att en stor del av referensperioden hamnar innan restriktioner och rekommendationer infördes i mars 2020 med anledning av pandemin. Detta innebär att resultaten för 2020 underskattar effekterna av pandemin.

Disposition och läsanvisning för tabeller och diagram

Rapporten omfattar 27 kulturaktiviteter som ingår i SOM-undersökningen, och vi beskriver dem i följande kapitel:

- museer, utställningar, natur- och kulturarv
- bibliotek och arkiv
- bio, föreställningar och konserter
- lyssnat på musik och sett på film
- läst och lyssnat på böcker
- eget skapande
- eget utövande

Varje kapitel följer samma disposition och inleds med resultat i korthet, där fokus är resultat från 2021, men även jämförelser med 2019 innan pandemin bröt ut. Därefter följer tabell och diagram. Tabellen inkluderar resultat från 2021 för samtliga kapitlets kulturaktiviteter uppdelat på bakgrundsvariablerna kön, ålder, utbildning, stad och land. Därefter följer diagram med tidsserie samt över antal tillfällen. Varje kapitel avslutas med diagram för varje enskild kulturaktivitet för 2019 och 2021, uppdelat på bakgrundsvariablerna. I tillhörande bilaga i Excel presenteras även uppgifter för 2020. I det avslutande kapitlet presenteras kulturaktiviteterna samlat och skillnader i invånarnas kulturvanor analyseras.

I tabeller och diagram har vi avrundat till närmaste heltal. Vi har testat att skillnaderna mellan år samt fördelningen inom grupperna för bakgrundsvariablerna är signifikanta.² Syftet är att säkerställa att observerade skillnader över tid och inom grupperna avser faktiska skillnader och inte beror på slumpen. I samtliga tabeller redovisas ej signifikanta resultat inom parentes.

² Med hjälp av ett chi2-test är det möjligt att jämföra faktisk fördelning inom en grupp med en förväntad fördelning och pröva om den är orsakad av slumpen eller ej. Testerna visar resultat med 95 % sannolikhet.

Museer, utställningar, natur- och kulturarv

Resultat i korthet

- 32 procent gick på museum 2021, vilket är en minskning jämfört med 2019 då andelen var 55 procent.
- 25 procent gick på konstutställning 2021, vilket är en minskning jämfört med 2019 då andelen var 40 procent.
- 25 procent gick på hemslöjdsmarknad/utställning 2021, vilket är en minskning jämfört med 2019 då andelen var 38 procent.
- 50 procent besökte historiska sevärdheter 2021, vilket är en minskning jämfört med 2019 då andelen var 63 procent.
- 39 procent besökte fornminnen 2021, vilket är en minskning jämfört med 2019 då andelen var 44 procent.
- 61 procent besökte naturreservat 2021, vilket är ungefär lika många som 2019 då andelen var 63 procent.

Betydligt färre besök 2021

Invånarna besökte i betydligt mindre utsträckning museer, utställningar, historiska sevärdheter och fornminnen 2021 jämfört med innan pandemin. Resultaten är blandade utifrån ett längre tidsperspektiv för de olika besöksmålen.

Under pandemins andra år, 2021, gick 25 procent av invånarna gick på konstutställningar eller hemslöjdsmarknad. Detta är en väsentlig minskning jämfört med rekordåren 2014; 44 procent för konstutställningar, och 2016; 45 procent för hemslöjdsmarknad eller utställning.

När det gäller museer, ökade andelen som besökt från 45 procent 2007 till 59 procent 2015, men minskade därefter årligen till 43 procent 2020 och 32 procent 2021. Även andelen som besökt historiska sevärdheter eller byggnader varierar över tid, från 63 procent 2008 till 69 procent 2015 och därefter till 63 procent innan pandemin. Under pandemin minskade andelen ytterligare till 50 procent 2021. Beträffande fornminnen är det inga större förändringar över tid, men 2021 är första gången som andelen är lägre än 40 procent.

Kvinnor besökte utställningar och män historiska sevärdheter

Kvinnor gick i större utsträckning på utställningar än män, medan andelen män som besökte historiska sevärdheter och fornminnen var högre än andelen kvinnor. Museibesök var den mest jämställda besöksaktiviteten. Andelen besök minskade både bland kvinnor och män 2021, men andelen kvinnor som gått på utställningar och besökt historiska sevärdheter minskade dock mer än andelen män.

Besök minskade i alla åldrar

Besök på museer, utställningar och historiska sevärdheter minskade i alla åldersgrupper 2021, men minst bland personer yngre än 30 år.

Att gå på hemslöjdmarknader eller utställningar engagerade alla åldrar, medan historiska sevärdheter eller byggnader var vanligast i åldersgruppen 30–49 år och fornminnen 50–64 år. Besök på konstutställningar och museer var vanligast bland personer yngre än 30 år. Innan pandemin var besök på museer vanligast i åldersgruppen 30–49 år, medan andelen som besökt konstutställningar var högre för pensionärer.

Besök var vanligast bland högutbildade

Högutbildade besökte i större utsträckning museer, utställningar, natur- och kulturarv än personer med lägre utbildningsnivåer.

Skillnaderna mellan utbildningsnivåer för besök på museer och utställningar minskar något 2021 jämfört med innan pandemin, medan skillnaderna ökar något för besök till historiska sevärdheter, fornminnen och naturreservat.

Skillnader mellan stad och land

Att gå på museum och konstutställningar samt besöka historiska sevärdheter och naturreservat var vanligast i storstäder. Personer som bor på landsbygden besökte hemslöjdsmarknader i större utsträckning än invånare i tätorter och städer. För besök till fornminnen fanns inga signifikanta skillnader mellan stad och land.

Besök på museer, utställningar, historiska sevärdheter och fornminnen minskade i både stad och land 2021 jämfört med innan pandemin, medan andelen invånare som besökt naturreservat ökade i storstäderna.

Tabell och diagram för museer och utställningar

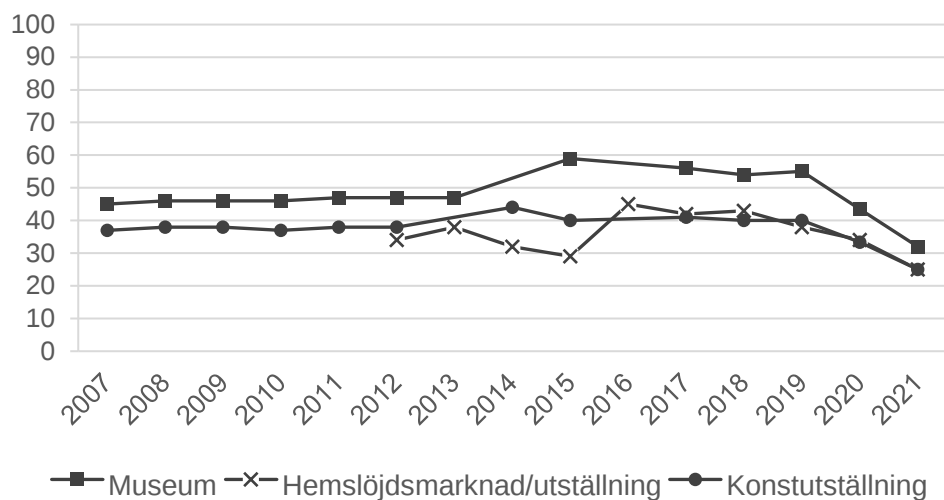
Tabell 1. Besöksvanor för museum, hemslöjdsmarknad/utställning och konstupställning 2019–2021 samt uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land 2021, andel i procent.

	Museum	Hemslöjdsmarknad/ utställning	Konstupställning
Samtliga 2019	55	38	40
Samtliga 2020	43	34	33
Samtliga 2021	32	25	25
Kön			
Kvinna	(30)	28	27
Man	(33)	22	22
Ålder			
16–29 år	45	(27)	31
30–49 år	33	(23)	21
50–64 år	33	(27)	27
65–85 år	23	(25)	23
Utbildning			
Låg	11	19	11
Medel	26	24	19
Hög	43	29	35
Stad och land			
Landsbygd	22	31	19
Mindre tätort	23	22	16
Större tätort/stad	32	24	24
Storstad (Stockholm, Göteborg och Malmö)	48	29	43

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln kön innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan kvinnor och män. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln ålder innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan de fyra åldersgrupperna.

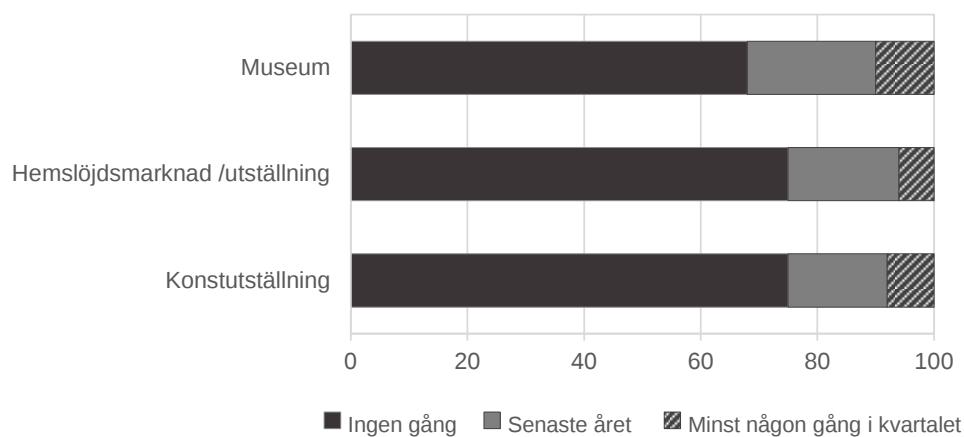
Figur 1. Besöksvanor för museum, hemslöjdsmarknad/utställning och konstutställning 2007–2021, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2007–2021.

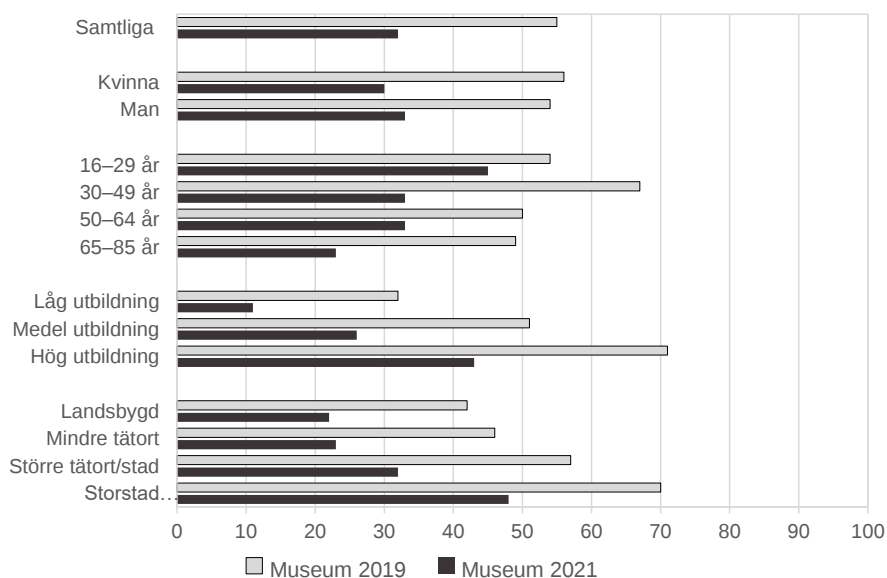
Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna. Data saknas för 2013 och 2016 för konstutställning samt för 2014 och 2016 för museum. Frågan ställdes från 2012 för hemslöjdsmarknad/utställning.

Figur 2. Besöksvanor för museum, hemslöjdsmarknad/utställning och konstutställning 2021 uppdelat på antal tillfällen, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

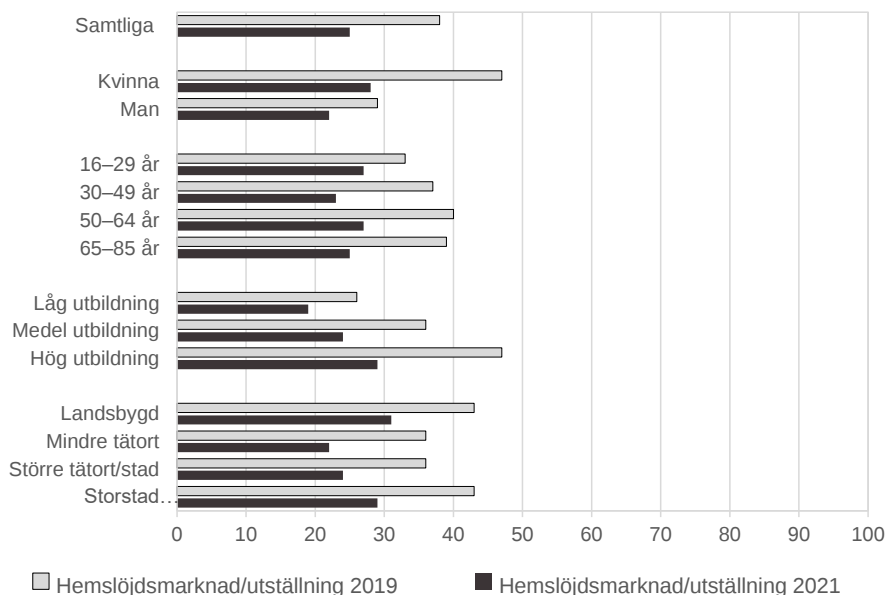
Figur 3. Gått på museum 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna.

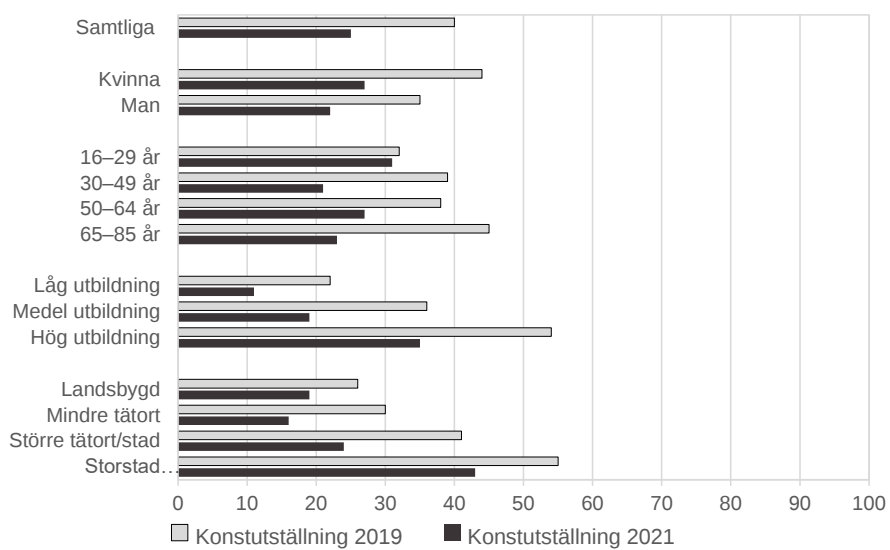
Figur 4. Gått på hemslöjdsmarknad/utställning 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna.

Figur 5. Gått på konstutställning 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna.

Tabell och diagram för historiska sevärdheter, fornminnen och naturreservat

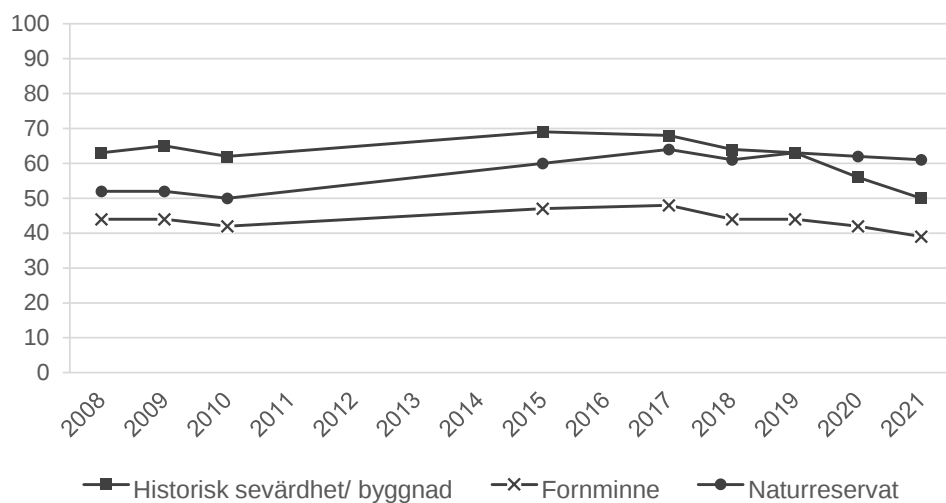
Tabell 2. Besöksvanor för historisk sevärdhet, fornminne och naturreservat 2019–2021 samt uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land 2021, andel i procent.

	Historisk sevärdhet/ byggnad	Fornminne	Naturreservat
Samtliga 2019	63	44	(63)
Samtliga 2020	56	42	(62)
Samtliga 2021	50	39	(61)
Kön			
Kvinna	47	34	(60)
Man	53	43	(61)
Ålder			
16–29 år	57	36	63
30–49 år	62	43	72
50–64 år	55	46	65
65–85 år	33	30	47
Utbildning			
Låg	20	19	35
Medel	46	37	57
Hög	64	47	72
Stad och land			
Landsbygd	46	(43)	59
Mindre tätort	40	(37)	52
Större tätort/stad	52	(38)	60
Storstad (Stockholm, Göteborg och Malmö)	60	(39)	73

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna. Resultat inom parentes för ”Samtliga”, innebär att skillnader mellan åren inte är signifikanta. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln kön innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan kvinnor och män. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln stad och land innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan landsbygd, mindre tätort, större stad och storstad.

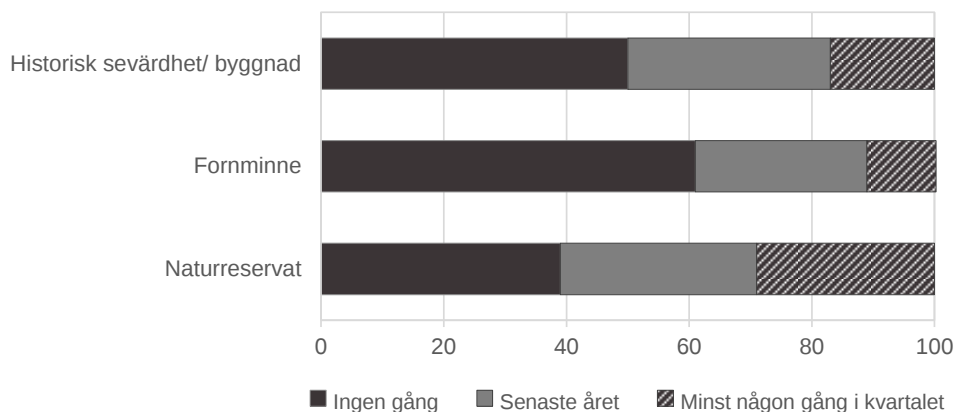
Figur 6. Besöksvanor för historisk sevärdhet, fornminne och naturreservat 2008–2021, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2008–2021.

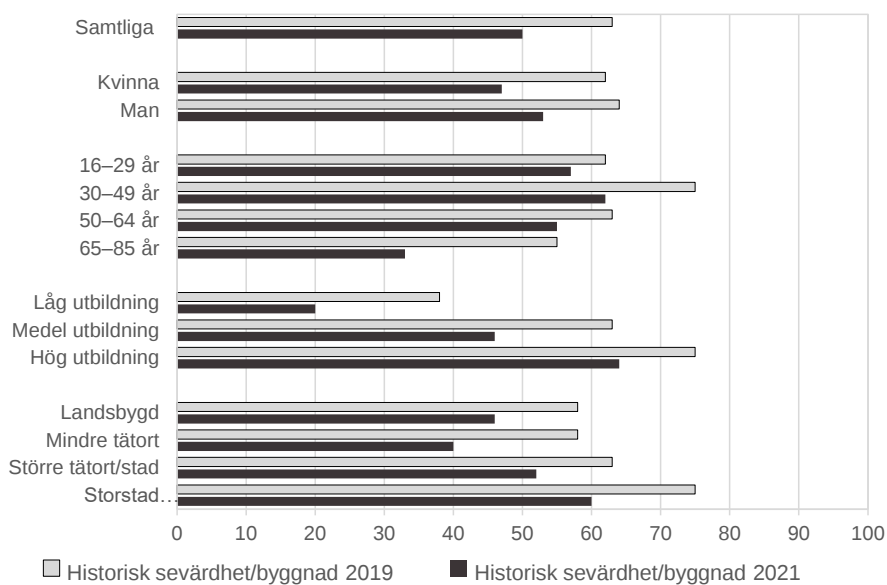
Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna. Data saknas för 2011–2014 samt 2016.

Figur 7. Besöksvanor för historisk sevärdhet, fornminne och naturreservat 2021 uppdelat på antal tillfällen, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

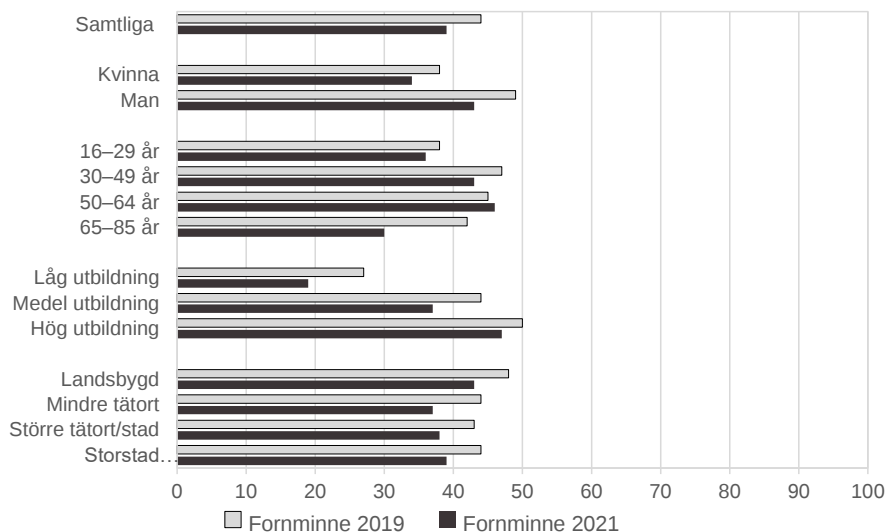
Figur 8. Besökt historisk sevärdhet/byggnad 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna.

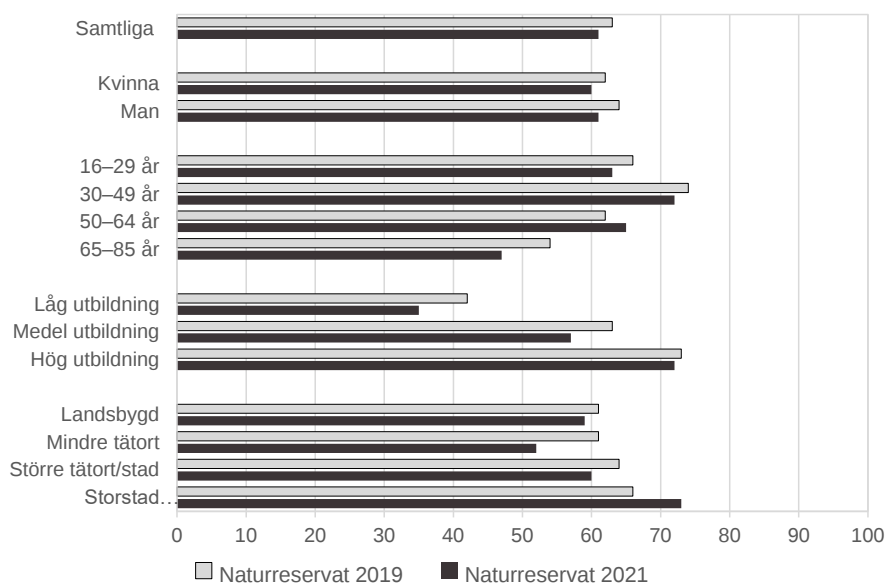
Figur 9. Besökt fornminne 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna.

Figur 10. Besökt naturreservat 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna.

Bibliotek och arkiv

Resultat i korthet

- 40 procent besökte bibliotek 2021, vilket är en minskning jämfört med 2019 då andelen var 55 procent.
- 5 procent besökte arkiv, vilket är en minskning jämfört med 2020 då andelen var 7 procent.

Färre besökte bibliotek och arkiv under pandemin

Invånarna besökte i mindre utsträckning bibliotek och arkiv 2021 jämfört med både 2020 och innan pandemin. Biblioteksbesök minskar över tid och andelen var som högst 69 procent 2001, men från 2005 har andelen varit lägre än 60 procent. Under pandemins andra år 2021, var andelen invånare som besökt bibliotek som lägst; 40 procent.

Kvinnor gick till biblioteket och män besökte arkiv

Att kvinnor i större utsträckning än män besöker bibliotek är ett återkommande resultat, så även 2021. Bland den lilla andel som besökte arkiv under 2021, var det en något större andel män än kvinnor.

Besöka bibliotek var vanligast bland yngre personer

Yngre personer besökte i större utsträckning bibliotek än äldre, 54 procent i den yngsta åldersgruppen 16–29 år jämfört med 34 procent av personer äldre än 65 år. Andelen som besökte bibliotek minskade mer för personer över 50 år jämfört med yngre under pandemin. Det var inga större skillnader mellan åldersgrupperna för att besöka arkiv.

Besöka bibliotek och arkiv var vanligast bland högtbildade

Högtbildade besökte i större utsträckning bibliotek och arkiv än personer med lägre utbildningsnivåer. Skillnaderna mellan utbildningsnivåerna minskar under pandemin för besök på bibliotek, då andelen personer med medel och hög utbildning minskade mer än personer med låg utbildning.

Biblioteksbesök minskade minst i storstäder

Invånare i städer besökte bibliotek i större utsträckning än personer i mindre tätorter och på landsbygden. Av storstadsborna gick 46 procent till biblioteket 2021 att jämföra med 27 procent av invånarna på landsbygden. Skillnader mellan stad och land förstärks något under pandemin, då andelen invånare som besökt bibliotek minskar i mindre utsträckning i storstäderna. Det var inga signifikanta skillnader mellan stad och land när det gällde att besöka arkiv.

Tabell och diagram

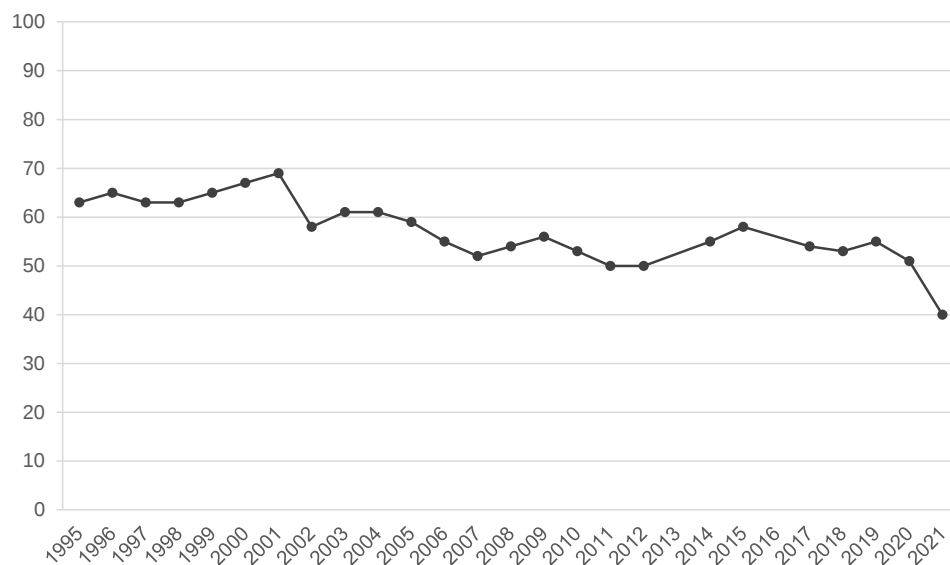
Tabell 3. Besökt bibliotek och arkiv 2019–2021 samt uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land 2021, andel i procent.

	Bibliotek	Arkiv
Samtliga 2019	55	saknas
Samtliga 2020	51	7
Samtliga 2021	40	5
Kön		
Kvinna	44	4
Man	35	7
Ålder		
16–29 år	54	(9)
30–49 år	46	(5)
50–64 år	33	(5)
65–85 år	34	(5)
Utbildning		
Låg	28	3
Medel	34	5
Hög	49	7
Stad/land		
Landsbygd	27	(5)
Mindre tätort	38	(3)
Större tätort/stad	42	(6)
Storstad (Stockholm, Göteborg och Malmö)	46	(8)

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln ålder innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan de fyra åldersgrupperna. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln stad och land innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan landsbygd, mindre tätort, större stad och storstad.

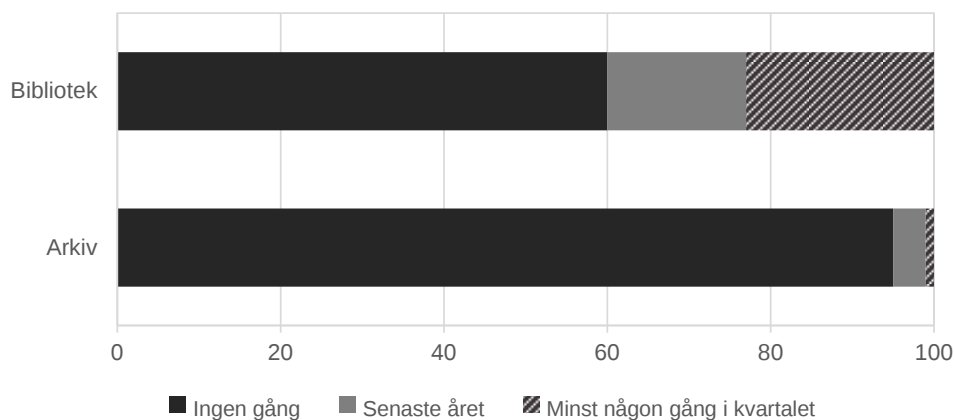
Figur 11. Besökt bibliotek 1995–2021, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1995–2021.

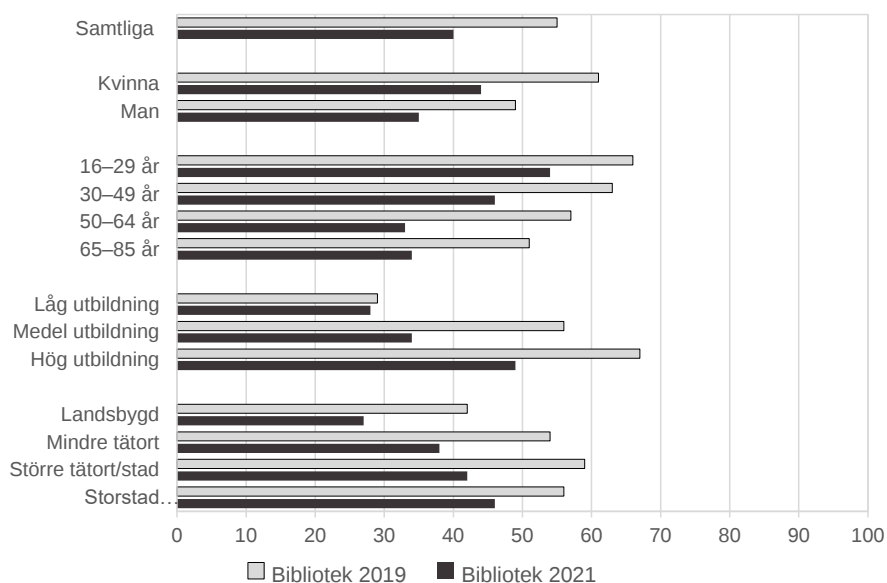
Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna. Data saknas för 2013 och 2016.

Figur 12. Besökt bibliotek och arkiv 2021 uppdelat på antal tillfällen, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

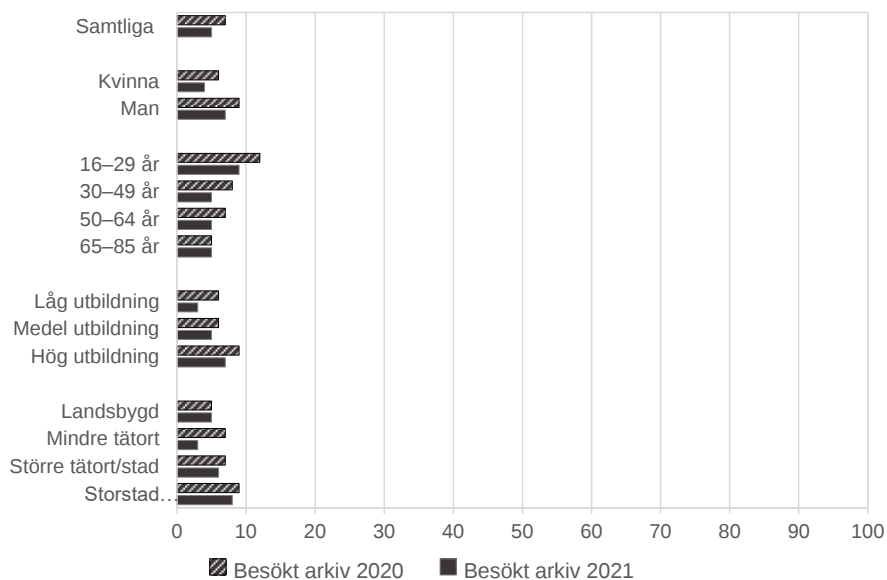
Figur 13. Besökt bibliotek 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna.

Figur 14. Besökt arkiv 2020 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2020 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna.

Bio, föreställningar och konserter

Resultat i korthet

- 29 procent gick på bio 2021, vilket är en minskning jämfört med 2019, då andelen var 68 procent.
- 11 procent gick på teater 2021, vilket är en minskning jämfört med 2019 då andelen var 38 procent.
- 4 procent gick på dansföreställning 2021, vilket är en minskning jämfört med 2019 då andelen var 10 procent.
- 9 procent gick på rock-/popkonsert 2021, vilket är en minskning jämfört med 2019 då andelen var 36 procent.
- 5 procent gick på klassisk konsert eller opera 2021, vilket är en minskning jämfört med 2019 då andelen var 18 procent.

Färre gick på bio, föreställningar och konserter under pandemin

Restriktioner om maxantal i publik och rekommendationer om social distansering under pandemin har i stor utsträckning påverkat invånarnas benägenhet att gå på bio, föreställningar och konserter. Året innan pandemin gick 68 procent av invånarna på bio, 38 procent på teater och 36 procent på rock- eller popkonsert, medan under 2021 gick 29 procent på bio, 11 procent på teater och 9 procent på rock- eller popkonsert, vilket är de lägsta noteringarna sedan mätningarna startade.³

Förändrade könsmönster under pandemin

Kvinnor och män gick i lika stor utsträckning på bio, föreställningar och konserter under 2021. Detta är en förändring jämfört med föregående år, då kvinnor i större utsträckning gick på teater, klassisk konsert och opera, medan fler män gick på rock-popkonsert.

Kvinnor gick på bio i större utsträckning än män fram till 2019, men under pandemin minskar könsskillnaderna, då andelen kvinnor som gick på bio minskade mer än andelen män.

Besök på bio, föreställningar och konserter minskade i alla åldrar

Personer i alla åldrar gick i mindre utsträckning på bio, föreställningar och konserter under pandemin.

³ Bio och teater har ingått i mätningarna sedan 1989, rock- och popkonserter sedan 1999 samt klassiska konserter/opera och dans sedan 2007.

Restriktioner och rekommendationer under pandemin fick stora konsekvenser för äldres kulturaktiviteter, och andelen som gått på teater och konserter minskade betydligt bland personer över 65 år. Det var inga större skillnader mellan övriga yngre åldersgrupper för föreställningar och konserter.

Yngre personer var de mest frekventa biobesökarna både innan och under pandemin. Andelen som gått på bio minskade minst i den yngsta åldersgruppen 16–29 år och mest i åldersgruppen 30–49 år. Skillnaderna mellan åldersgrupperna ökar under pandemin när det gäller biobesök.

Skillnader mellan utbildningsnivåer minskar

Högutbildade gick i större utsträckning på bio, teater och konserter än personer med lägre utbildningsnivåer både innan och under pandemin. Skillnaderna mellan utbildningsnivåer minskar dock 2021, eftersom andelen personer med hög utbildning minskade mer än andelen med lägre utbildningsnivåer.

Storstadsbor gick i större utsträckning på bio, föreställningar och konserter

Att gå på bio, föreställningar och konserter minskade i både stad och land under pandemin, men var alltså vanligast bland invånare i storstäder.

Skillnaderna mellan invånare i storstad och på landsbygd är lika stora beträffande biobesök 2021 och innan pandemin. När det gäller föreställningar och konserter minskade andelen storstadsbor mer än andelen invånare på landsbygden 2021 jämfört med innan pandemin.

Tabeller och diagram

Tabell 4. Gått på bio, teater och dans 2019–2021, uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land 2021, andel i procent.

	Bio	Teater	Dans
Samtliga 2019	68	38	10
Samtliga 2020	52	24	6
Samtliga 2021	29	11	4
Kön			
Kvinna	(28)	(10)	(4)
Man	(30)	(11)	(4)
Ålder			
16–29 år	57	13	6
30–49 år	36	11	3
50–64 år	25	13	5
65–85 år	14	8	2
Utbildning			
Låg	13	6	(5)
Medel	28	8	(3)
Hög	34	15	(4)
Stad/land			
Landsbygd	20	7	(2)
Mindre tätort	22	7	(2)
Större tätort/stad	31	11	(4)
Storstad (Stockholm, Göteborg och Malmö)	38	18	(5)

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln kön innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan kvinnor och män. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln utbildning innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan tre utbildningsnivåer: låg, medel och hög. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln stad och land innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan landsbygd, mindre tätort, större stad och storstad.

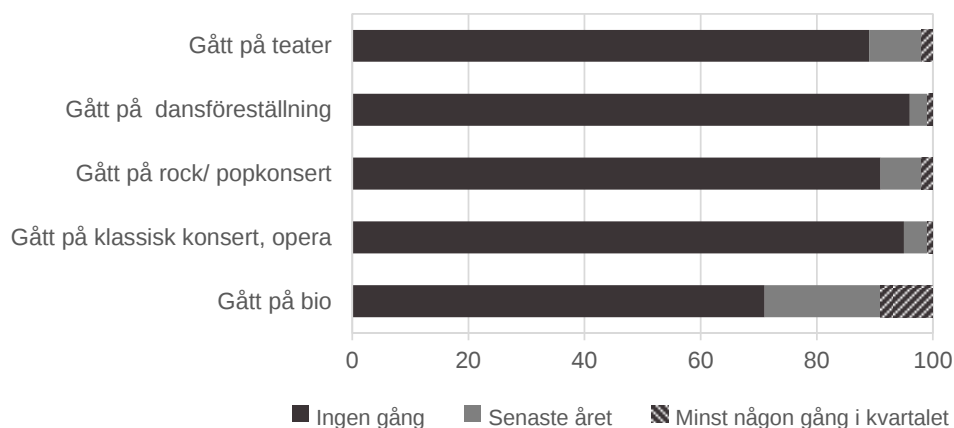
Tabell 5. Gått på rock-/popkonsert och klassisk konsert/opera 2019–2021, uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land 2021, andel i procent.

	Rock-/popkonsert	Klassisk konsert/opera
Samtliga 2019	36	18
Samtliga 2020	21	13
Samtliga 2021	9	5
Kön		
Kvinna	(8)	(4)
Man	(10)	(5)
Ålder		
16–29 år	11	(5)
30–49 år	11	(4)
50–64 år	13	(5)
65–85 år	4	(5)
Utbildning		
Låg	5	4
Medel	8	3
Hög	11	7
Stad/land		
Landsbygd	8	2
Mindre tätort	6	4
Större tätort/stad	10	4
Storstad (Stockholm, Göteborg och Malmö)	13	11

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

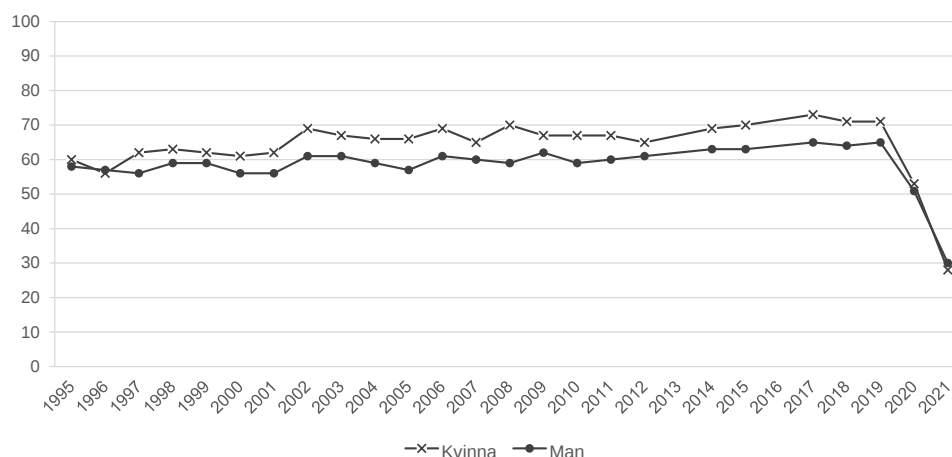
Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln kön innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan kvinnor och män. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln ålder innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan de fyra åldersgrupperna.

Figur 15. Gått på teater, dans, rock-/popkonsert, klassisk konsert/opera och bio 2021 uppdelat på antal tillfällen, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

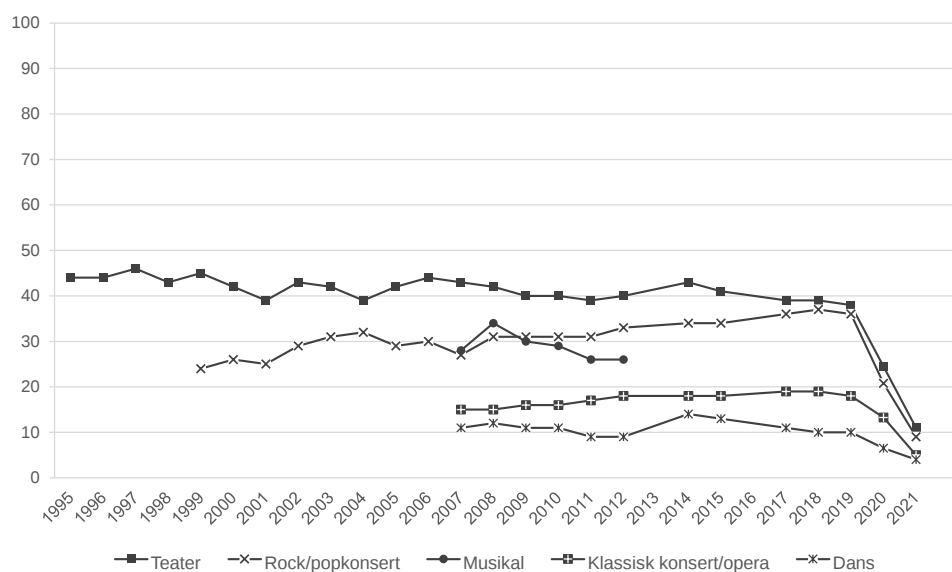
Figur 16. Gått på bio 1995–2021 uppdelat på kön, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1995–2021.

Kommentar: Resultaten avser gått på bio minst någon gång de senaste 12 månaderna. Data saknas för 2013 och 2016.

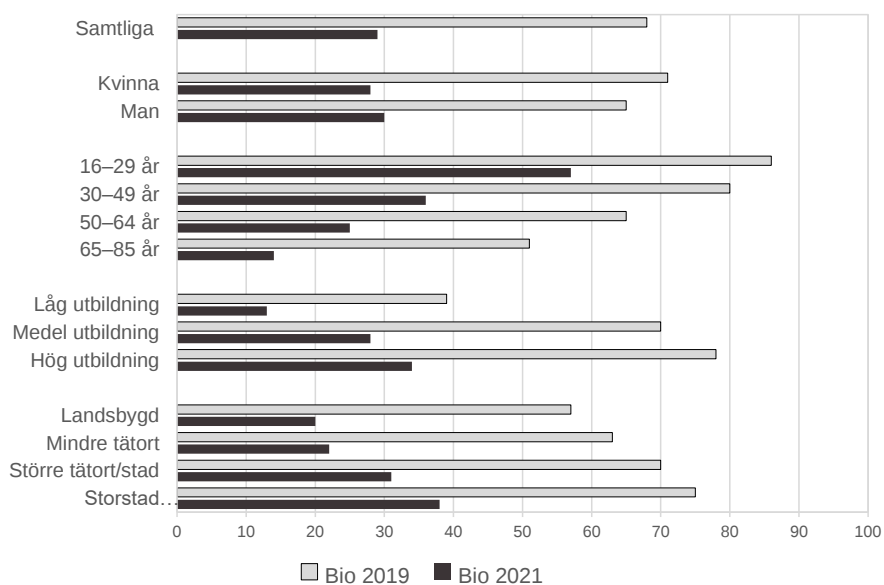
Figur 17. Gått på teater, dans, rock-/popkonsert, klassisk konsert/opera och musikal 1995–2021, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1995–2021.

Kommentar: Resultaten avser besök minst någon gång de senaste 12 månaderna. Data saknas för 2013 och 2016.

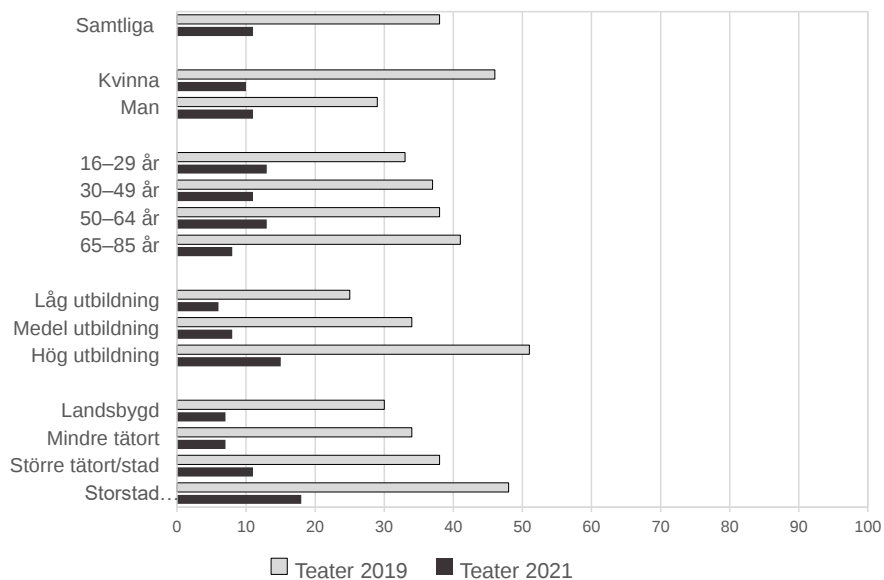
Figur 18. Gått på bio 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildning, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser gått på bio minst någon gång de senaste 12 månaderna.

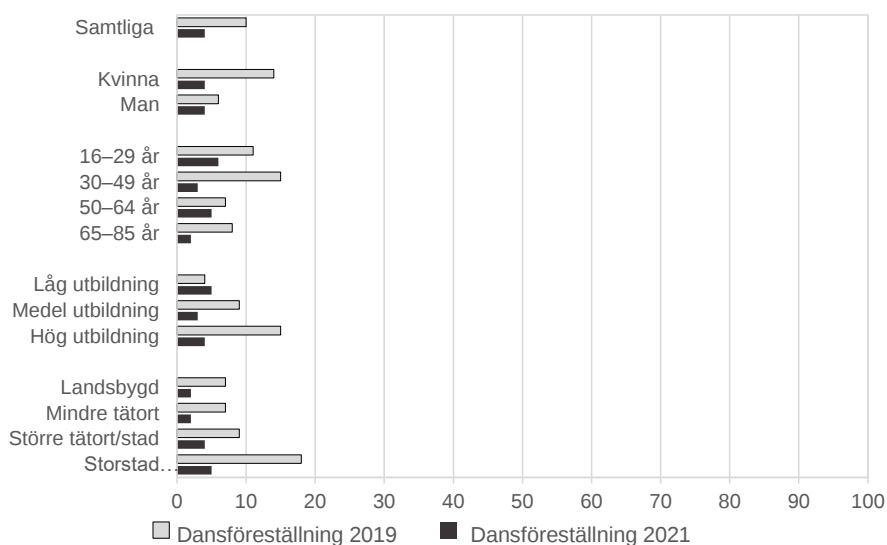
Figur 19. Gått på teater 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser gått på teater minst någon gång de senaste 12 månaderna.

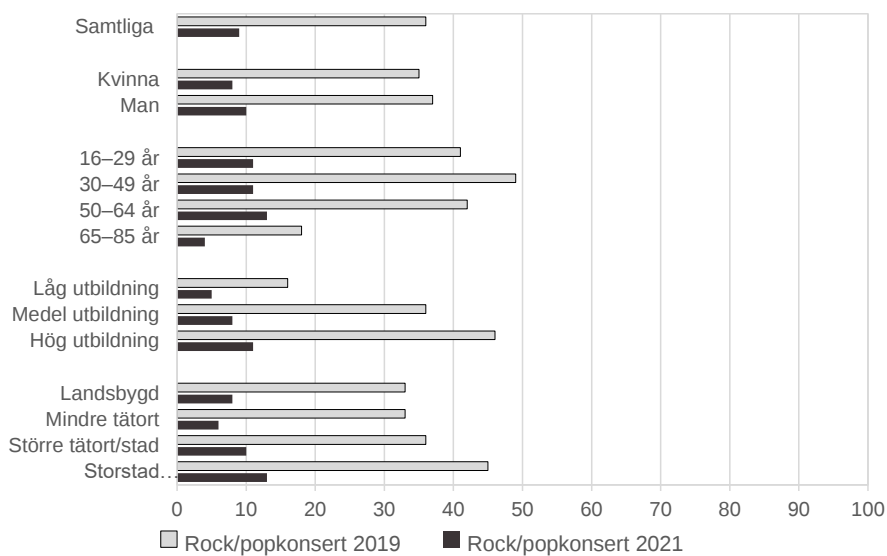
Figur 20. Gått på dansföreställning 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser gått på dansföreställning minst någon gång de senaste 12 månaderna.

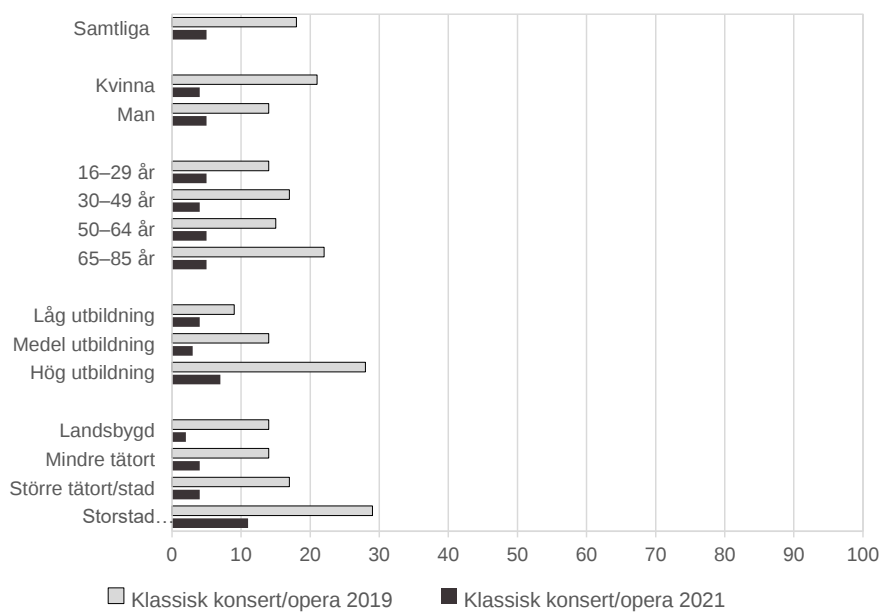
Figur 21. Gått på rock-/popkonsert 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser gått på rock-/popkonsert minst någon gång de senaste 12 månaderna.

Figur 22. Gått på klassisk konsert/opera 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser gått på klassisk konsert/opera minst någon gång de senaste 12 månaderna.

Musik och film

Resultat i korthet

- 95 procent lyssnade på musik 2021, och 86 procent gjorde det minst en gång i veckan. Andelen är ungefär lika stor som 2019.
- 91 procent såg på film 2021, och 54 procent gjorde det minst en gång i veckan. Andelen ökar jämfört med 2019 då den var 51 procent.
- 30 procent såg på digitala föreställningar eller konserter 2021. Det var första gången frågan ställdes i SOM-undersökningen.

Lyssna på musik och se på film tog plats i vardagen

Att lyssna på musik och se på film tog plats i både kvinnors och mäns vardag. 95 procent lyssnade på musik och 91 procent såg på film 2021 och det är små förändringar över tid. Däremot ökade andelen som såg på film minst varje vecka från 51 procent innan pandemin till 57 procent 2020 och 54 procent 2021.

År 2021 var första gången frågan ställdes om att se på föreställningar och konserter digitalt. Resultatet visar att 30 procent gjorde det minst någon gång under året, och det fanns inga skillnader mellan kvinnor och män.

Äldre lyssnade på musik och såg på film i mindre utsträckning

Mer eller mindre alla under 50 år lyssnade på musik eller såg på film någon gång under året. De flesta äldre personer över 65 år lyssnade på musik och såg på film, men i mindre utsträckning än yngre. I den yngsta åldersgruppen 16–29 år lyssnade 92 procent på musik varje vecka att jämföra med 77 procent av personer äldre än 65 år. Äldre personer såg även i mindre utsträckning på föreställningar och konserter digitalt, men det var inga skillnader mellan övriga åldersgrupper.

Lyssna på musik var vanligast bland högutbildade

Att lyssna på musik och se på digitala föreställningar eller konserter var vanligast bland högutbildade. Skillnaderna mellan utbildningsnivåer är större beträffande att se på digitala föreställningar eller konserter än att lyssna på musik.

Resultaten är inte entydiga när det gäller att se på film, men det var vanligast bland högutbildade att se på film minst någon gång om året. Personer med medelhög utbildningsnivå såg dock mer regelbundet på film (minst varje vecka) än personer med låg eller hög utbildningsnivå både innan pandemin och 2021.

Små skillnader mellan stad och land

Invånare i stad och land lyssnade på musik och såg på film i lika stor utsträckning under det senaste året, medan det var vanligast att storstadsbor såg på föreställningar och konserter digitalt. Andelen mer regelbundna musiklyssnare och filmtittare var dock något högre i storstäder än i städer, tätorter och på landsbygden. 59 procent av invånarna i storstäder såg på film minst varje vecka 2021, medan motsvarande andel av invånarna på landsbygden var 54 procent.

Tabell och diagram

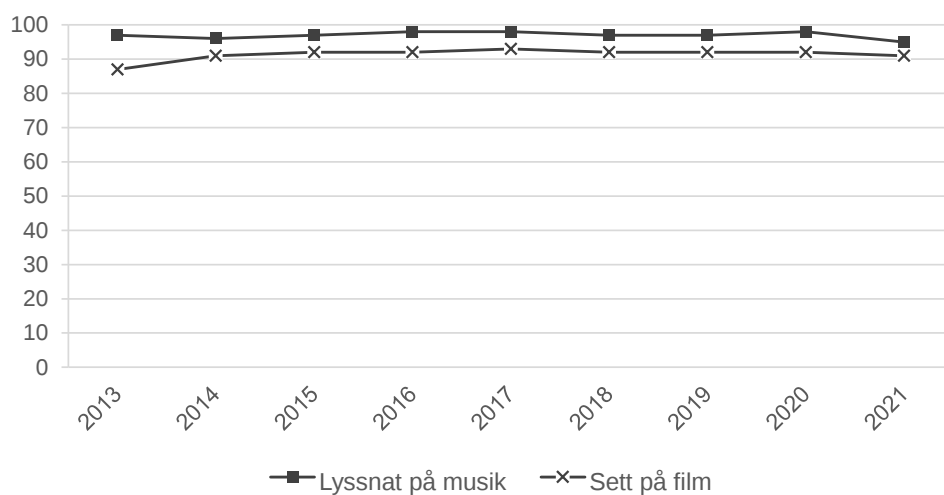
Tabell 6. Lyssnat på musik, sett på film och digitala föreställningar/konserter 2019–2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land 2021, andel i procent.

	Musik	Digitala föreställningar/ konserter	Film
Samtliga 2019	(97)	saknas	(92)
Samtliga 2020	(97)	saknas	(92)
Samtliga 2021	(95)	30	(91)
Kön			
Kvinna	(96)	(31)	(91)
Man	(95)	(28)	(91)
Ålder			
16–29 år	98	31	99
30–49 år	97	29	99
50–64 år	96	36	97
65–85 år	92	25	76
Utbildning			
Låg	86	14	80
Medel	96	27	92
Hög	98	38	94
Stad/land			
Landsbygd	(93)	28	(90)
Mindre tätort	(95)	25	(89)
Större tätort/stad	(96)	31	(92)
Storstad (Stockholm, Göteborg och Malmö)	(95)	36	(93)

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

Kommentar: Resultaten avser lyssnat på musik, sett på film och digitala föreställningar/konserter minst någon gång de senaste 12 månaderna. Resultat inom parentes för ”Samtliga”, innebär att skillnader mellan åren inte är signifikanta. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln kön, innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan kvinnor och män. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln stad och land innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan landsbygd, mindre tätort, större stad och storstad.

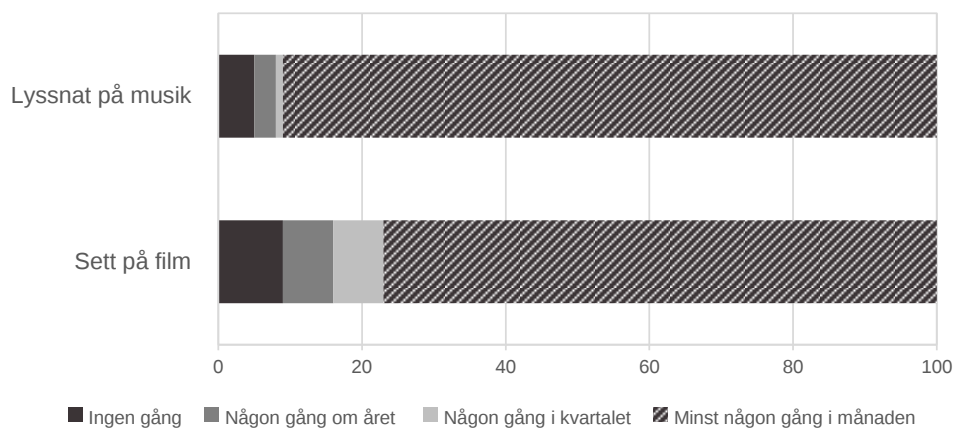
Figur 23. Lyssnat på musik och sett på film 2013–2021, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2013–2021.

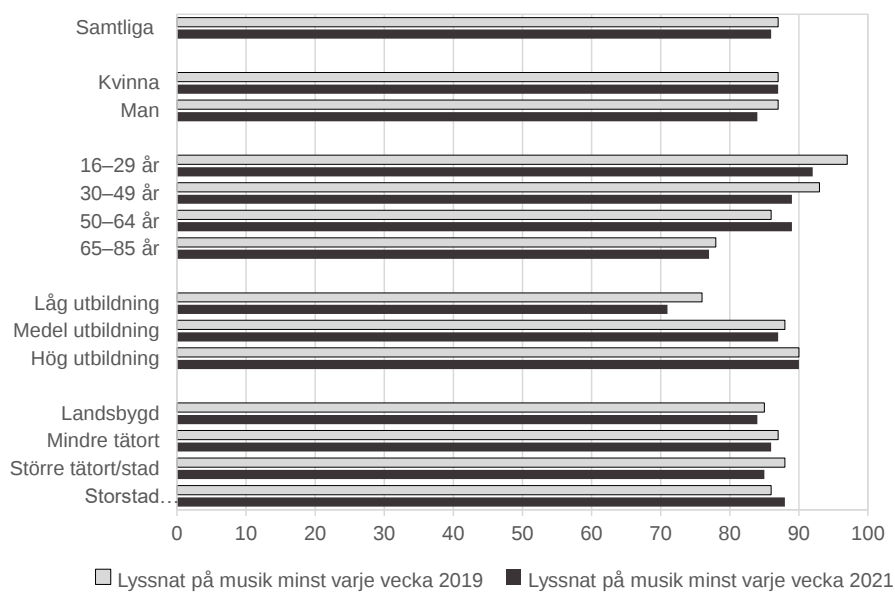
Kommentar: Resultaten avser sett på film minst någon gång de senaste 12 månaderna.

Figur 24. Lyssnat på musik och sett på film 2021, uppdelat på antal tillfällen, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

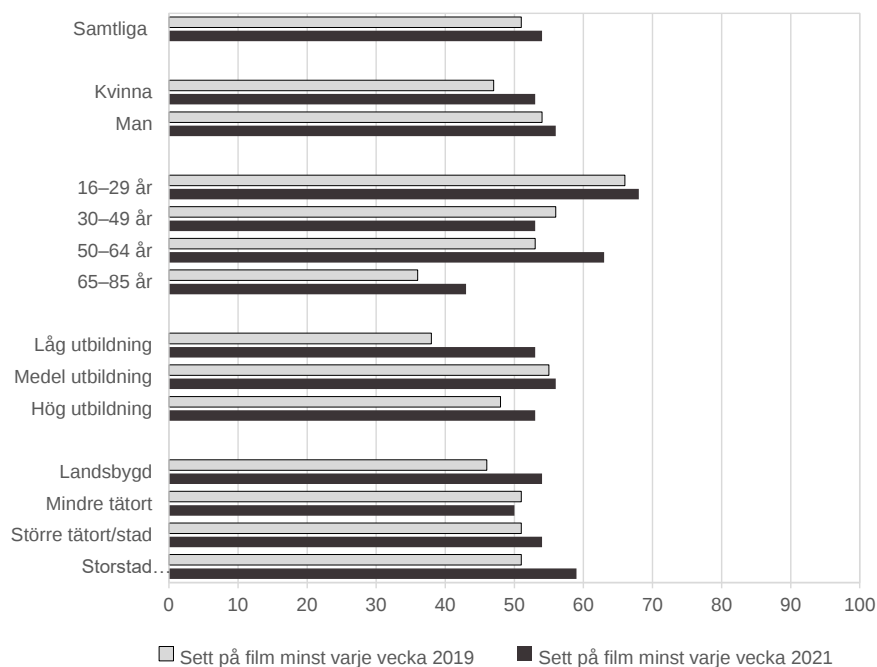
Figur 25. Lyssnat på musik minst varje vecka 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser lyssnat på musik minst någon gång i veckan.

Figur 26. Sett på film minst varje vecka 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildning, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser sett på film minst någon gång i veckan.

Läst och lyssnat på böcker

Resultat i korthet

- 80 procent läste någon bok 2021, och 37 procent gjorde det minst varje vecka, vilket är ungefär lika stor andel som 2019.
- 40 procent lyssnade på bok 2021, och 16 procent gjorde det minst varje vecka och andelen ökar jämfört med 2019. 2019 lyssnade 36 procent på bok och 13 procent gjorde det minst varje vecka.

Förändrade läsvanor?

Under 2021 läste 80 procent någon bok, och det är relativt små förändringar över tid. När mätningarna startade 1989 var dock andelen som läst någon bok 89 procent.

Det senaste decenniet har andelen som lyssnat på böcker ökat från 24 procent 2011 till 36 procent innan pandemin och till 40 procent 2021.

Kvinnor läste och lyssnade på böcker mer än män

Kvinnor läser mer än män och andelen kvinnor som läst minst varje vecka var 46 procent 2021. Andelen män som läst minst varje vecka ökade till 28 procent 2021 jämfört med 24 procent innan pandemin.

Kvinnor lyssnade även på böcker i större utsträckning än män och andelen kvinnor som lyssnade minst varje vecka ökade 2021 till 20 procent jämfört med 15 procent innan pandemin. Andelen män som lyssnade minst varje vecka var 12 procent 2021, vilket är ungefär lika stor andel som innan pandemin.

Fler yngre läste böcker, men äldre läste mer regelbundet

Äldre personer var mer regelbundna läsare än yngre, men andelen som aldrig läst någon bok var högre för personer äldre än 50 år, än för yngre (22 procent jämfört med 14 procent).

Äldre lyssnade i mindre utsträckning på böcker

Äldre personer över 65 år lyssnade i betydligt mindre utsträckning på böcker än övriga yngre åldersgrupper; 10 procent gjorde det minst varje vecka. Det var vanligast att personer under 50 år lyssnade på ljudbok någon gång om året, men de mest regelbundna boklyssnarna återfinns i åldersgruppen 50–64 år, där 22 procent lyssnade på bok minst varje vecka 2021 jämfört med 13 procent innan pandemin.

Högutbildade läste och lyssnade mer på böcker

Utbildningsnivå har viss betydelse för våra läsvanor; högutbildade läste i större utsträckning böcker än personer med lägre utbildningsnivåer. 47 procent av högutbildade läste böcker minst varje vecka 2021. Motsvarande andelar för personer med medelhög utbildningsnivå var 30 procent och 28 procent för personer med låg utbildningsnivå.

När det gäller att lyssna på böcker var det inga större skillnader mellan högutbildade och personer med medelhög utbildningsnivå, mellan 18 och 19 procent lyssnade på bok minst varje vecka. Personer med låg utbildningsnivå lyssnade på böcker i betydligt mindre utsträckning; 8 procent gjorde det minst varje vecka 2021.

Det är samma mönster beträffande skillnader mellan utbildningsnivåer över tid för att läsa och lyssna på böcker.

Läsa böcker var vanligast i storstäder, men skillnaderna minskar

Storstadsbor var mer regelbundna läsare än invånare i mindre tätorter och på landsbygden, men skillnaderna minskade 2021 jämfört med innan pandemin. I storstäder minskade andelen invånare som läst någon bok minst varje vecka till 42 procent 2021 att jämföra med 48 procent innan pandemin. Andelen invånare på landsbygden som läst bok minst varje vecka ökade till 32 procent 2021 att jämföra med 27 procent innan pandemin.

Det fanns inga skillnader mellan stad och land när det gäller att ha lyssnat på böcker minst någon gång om året. Mest regelbundna boklyssnare återfinns dock i tätorter 2021, och detta är en förändring jämfört med innan pandemin.

Tabell och diagram

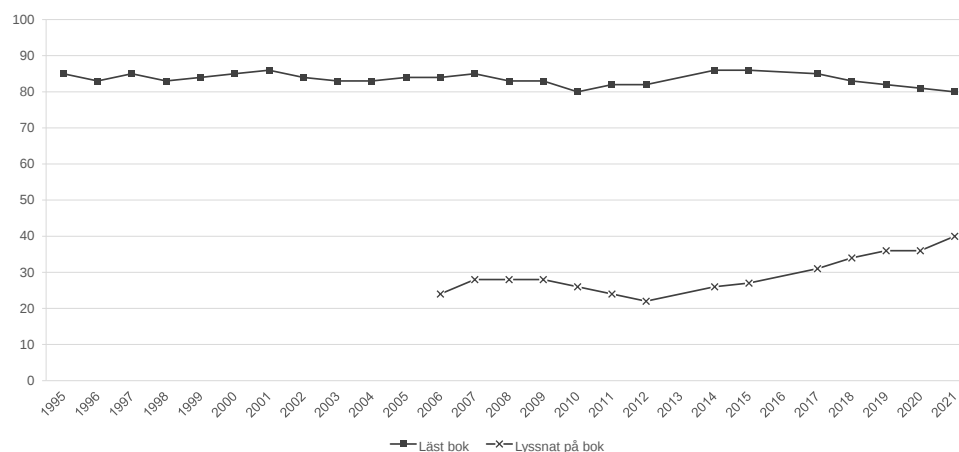
Tabell 7. Läst och lyssnat på bok 2019–2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land 2021, andel i procent.

	Läst bok	Lyssnat på bok
Samtliga 2019	(82)	36
Samtliga 2020	(81)	36
Samtliga 2021	(80)	40
Kön		
Kvinna	87	44
Man	74	36
Ålder		
16–29 år	86	48
30–49 år	84	54
50–64 år	77	42
65–85 år	78	22
Utbildning		
Låg	60	23
Medel	76	41
Hög	91	45
Stad/land		
Landsbygd	72	(36)
Mindre tätort	83	(42)
Större tätort/stad	83	(41)
Storstad (Stockholm, Göteborg och Malmö)	89	(39)

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

Kommentar: Resultaten avser minst någon gång de senaste 12 månaderna. Resultat inom parentes för ”Samtliga” innebär att skillnader mellan åren inte är signifikanta. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln stad och land innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan landsbygd, mindre tätort, större tätort/stad och storstad.

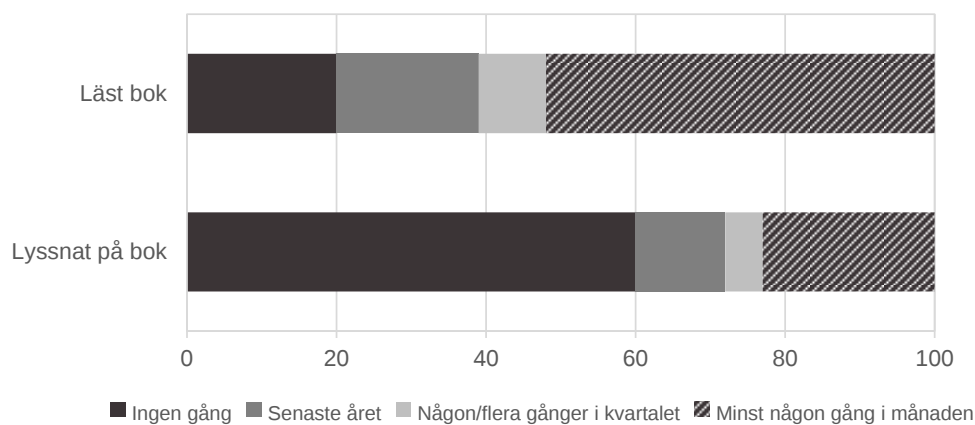
Figur 27. Läst och lyssnat på bok 1995–2021, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1995–2021.

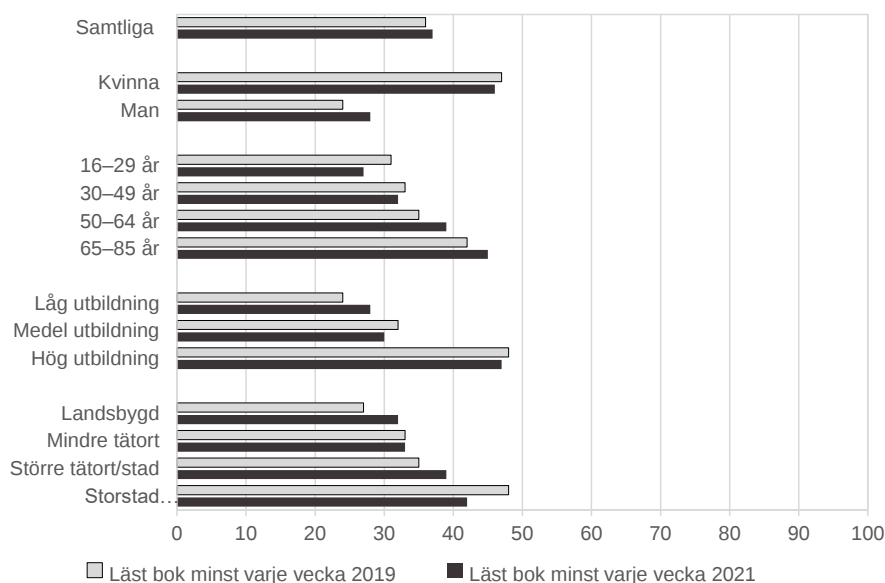
Kommentar: Resultaten avser läst och lyssnat på bok minst någon gång under de senaste 12 månaderna. Data saknas för 2013 och 2016.

Figur 28. Läst och lyssnat på bok 2021 uppdelat på antal tillfällen.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

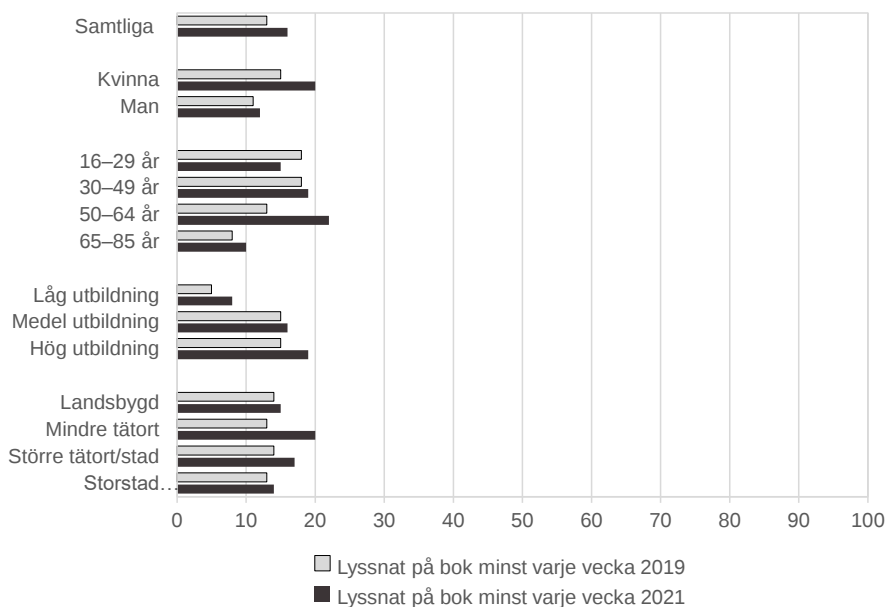
Figur 29. Läst bok minst varje vecka 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser läst bok minst någon gång i veckan.

Figur 30. Lyssnat på bok minst varje vecka 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser lyssnat på bok minst någon gång i veckan.

Eget skapande

Resultat i korthet

- 47 procent sysslade med handarbete eller hantverk 2021, och 25 procent gjorde det minst någon gång i månaden, vilket är en viss ökning jämfört med 2019, då andelen var 23 procent.
- 30 procent tecknade eller målade 2021, och 12 procent gjorde det minst någon gång i månaden, vilket är ungefär lika stor andel som 2019.
- 20 procent skrev dagbok eller poesi 2021, och 13 procent skrev minst någon gång i månaden, vilket är en viss ökning jämfört med 2019, då andelen var 11 procent.

Kortvarig ökning av eget skapande i början av pandemin

I början av pandemin ökade andelen som sysslat med handarbete eller hantverk, tecknat eller målat och skrivit dagbok eller poesi, men under 2021 återgick eget skapande till ungefär samma nivåer som innan pandemin.

Utifrån ett längre tidsperspektiv är det relativt små förändringar i andelen som ägnat sig åt eget skapande. Vanligast är att syssla med handarbete eller hantverk, vilket mellan 47 och 51 procent gör minst någon gång om året. Året 2012 var rekordår, då andelen var 55 procent. Att teckna eller måla gör ungefär 29 till 32 procent någon gång om året, med undantag av åren 2007 (26 procent), 2010 (27 procent) och 2020 (36 procent). Andelen som skrivit dagbok eller poesi varierar mellan 19 och 24 procent över tid.

Fler kvinnor än män ägnade sig åt eget skapande

Det var vanligare att kvinnor ägnade sig åt eget skapande; 53 procent sysslade med handarbete eller hantverk jämfört med 40 procent av männen, 37 procent tecknade eller målade jämfört med 21 procent av männen och 27 procent skrev dagbok eller poesi jämfört med 13 procent av männen.

Det var vanligast att högutbildade samt yngre personer tecknade eller målade och skrev dagbok eller poesi, medan det inte fanns några skillnader mellan utbildningsnivåer och åldersgrupper för att syssla med handarbete eller hantverk.

Eget skapande i både stad och land

Invånare ägnar sig åt eget skapande i både stad och land 2021, medan det innan pandemin var vanligast att syssla med handarbete eller hantverk på landsbygden och storstadsbor i större utsträckning skrev dagbok eller poesi.

Tabell och diagram

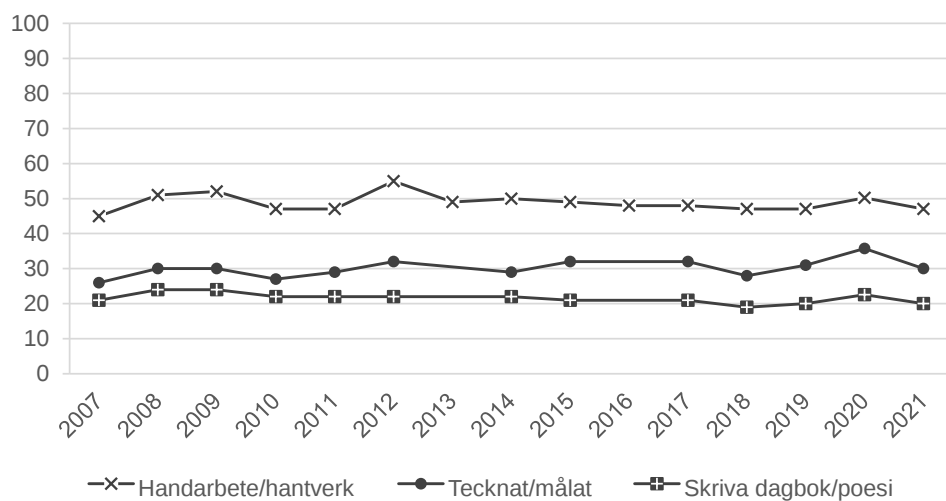
Tabell 8. Eget skapande 2019–2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land 2021, andel i procent.

	Handarbete /hantverk	Teckna /måla	Skriva dagbok /poesi
Samtliga 2019	47	31	(20)
Samtliga 2020	50	36	(23)
Samtliga 2021	47	30	(20)
Kön			
Kvinna	53	37	27
Man	40	21	13
Ålder			
16–29 år	(48)	55	36
30–49 år	(46)	44	19
50–64 år	(47)	23	13
65–85 år	(47)	13	21
Utbildning			
Låg	(41)	16	21
Medel	(46)	27	16
Hög	(50)	37	24
Stad/land			
Landsbygd	(50)	(33)	(20)
Mindre tätort	(47)	(26)	(16)
Större tätort/stad	(46)	(29)	(21)
Storstad (Stockholm, Göteborg och Malmö)	(46)	(33)	(24)

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

Kommentar: Resultaten avser eget skapande minst någon gång de senaste 12 månaderna. Resultat inom parentes för ”Samtliga” innebär att skillnader mellan åren inte är signifikanta. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln ålder innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan de fyra åldersgrupperna. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln utbildning innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan tre utbildningsnivåer: låg, medel och hög. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln stad och land innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan landsbygd, mindre tätort, större tätort/stad och storstad.

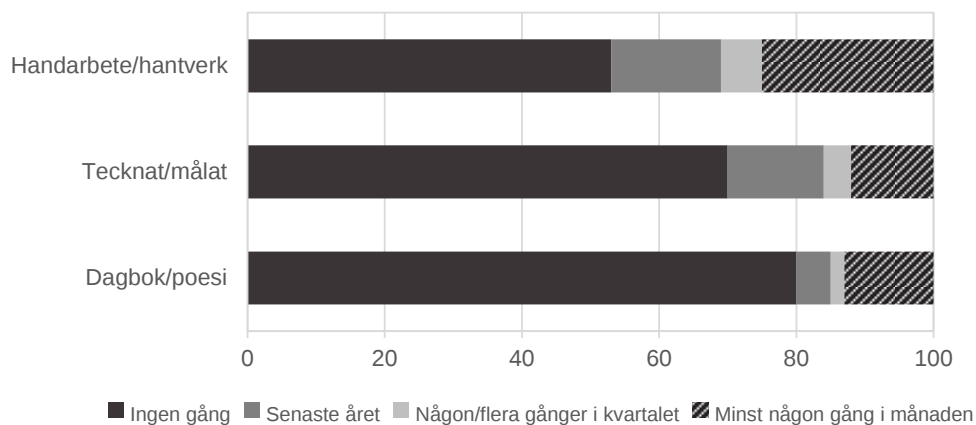
Figur 31. Eget skapande 2007–2021 (handarbete/hantverk, tecknat/målat, dagbok/poesi), andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2007–2021.

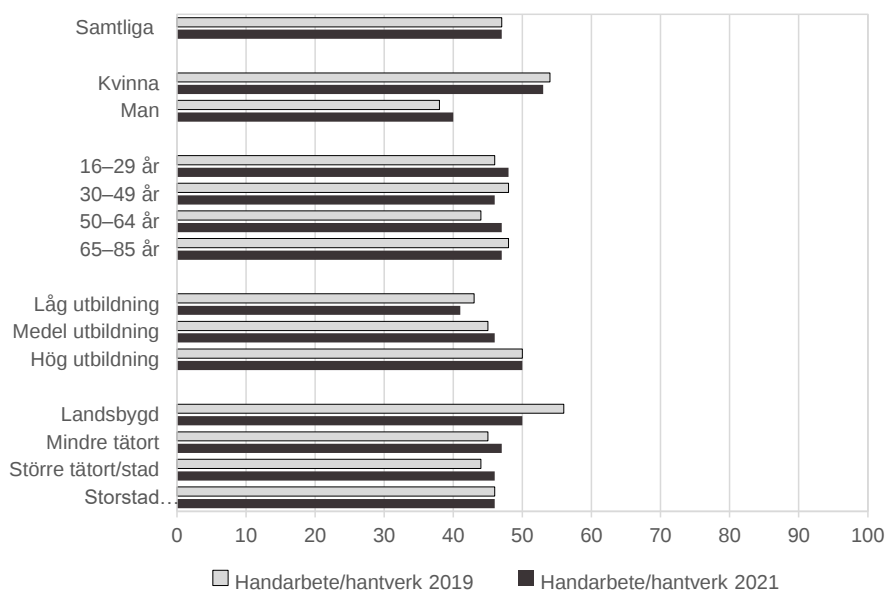
Kommentar: Resultaten avser eget skapande minst någon gång under de senaste 12 månaderna. Data saknas för 2013 och 2016 för tecknat/målat och skriva dagbok/poesi.

Figur 32. Eget skapande 2021 uppdelat på antal tillfällen (handarbete/hantverk, tecknat/målat, dagbok/poesi), andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

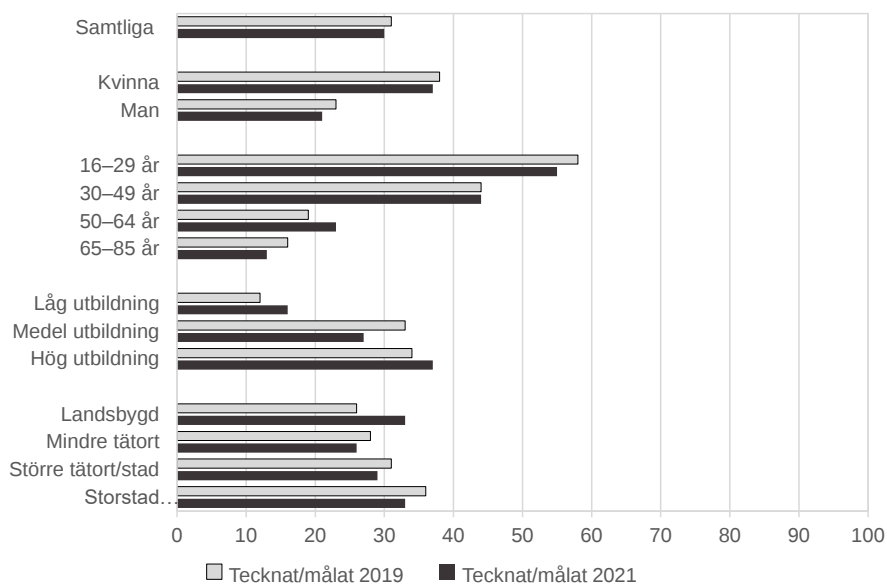
Figur 33. Sysslat med handarbete/hantverk 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildning, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser sysslat med handarbete/hantverk minst någon gång de senaste 12 månaderna.

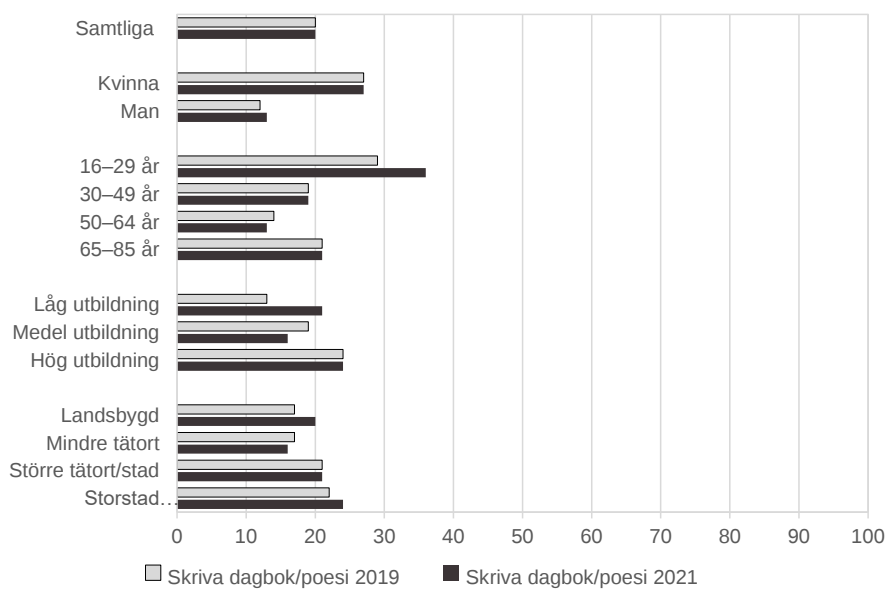
Figur 34. Tecknat/målat 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildning, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser tecknat/målat minst någon gång de senaste 12 månaderna.

Figur 35. Skrivit dagbok/poesi 2019, 2020 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildning, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser skrivit dagbok/poesi minst någon gång de senaste 12 månaderna.

Eget utövande

Resultat i korthet

- 28 procent dansade 2021, och 12 procent dansade minst någon gång i månaden, vilket är ungefär lika stor andel som 2019.
- 20 procent spelade musikinstrument 2021, och 10 procent spelade minst någon gång i månaden. Frågan ställdes inte föregående år i nuvarande utformning.
- 4 procent sjöng i kör 2021, och 2 procent sjöng minst någon gång i månaden. Frågan ställdes inte föregående år i nuvarande utformning.
- 3 procent spelade teater eller lajv 2021, och 1 procent gjorde det minst någon gång i månaden, vilket är ungefär lika stor andel som 2019.
- 16 procent deltog i studiecirkel eller kursverksamhet 2021, och 7 procent deltog minst någon gång i månaden, vilket är en minskning jämfört med 2019, då andelen var 10 procent.
- 51 procent spelade dator-, mobil-, eller tv-spel 2021, och 37 procent spelade minst någon gång i månaden, vilket är en minskning jämfört med 2020, då andelen var 40 procent.

Eget utövande minskade till viss del i slutet av pandemin

Eget utövande minskade till viss del under 2021 jämfört med 2020 och innan pandemin. Detta gäller framförallt dansat och deltagit i studiecirkel eller kurser, där tendensen är minskande även utifrån ett längre tidsperspektiv. Även andelen som spelat dator-, mobil-, eller tv-spel minskade mellan 2020 och 2021, men det saknas jämförbara uppgifter från innan pandemin.⁴

Det var inga större förändringar under pandemin för andelen som spelat teater eller lajv, men det är en svag minskning över tid. Även andelen som sjungit i kör minskade, från 7 procent 2007 till 4 procent 2021. Det är troligt att minskningen till viss del beror på restriktioner och rekommendationer om social distansering under pandemin, men det saknas dock jämförbara uppgifter mellan åren 2014 och 2020, eftersom frågan ställdes samlat för både sjungit i kör och spelat musikinstrument. Andelen som spelat musikinstrument är relativt stabil för de år frågan ställdes i SOM-undersökningarna och varierar mellan 19 procent 2007, 23 procent 2012 och 20 procent 2021.

⁴ 2019 avsåg frågan dator-, och tv-spel, medan från 2020 inkluderades även mobilspel i frågans formulering.

Tydliga skillnader mellan kvinnor och män

Både kvinnor och män utövade kultur, men det var tydliga skillnader mellan könen för de olika kulturaktiviteterna. Det var vanligare att kvinnor sjöng i kör, dansade och deltog i studiecirklar, medan män i större utsträckning spelade musikinstrument och dator-, mobil-, eller tv-spel.

Unga utövade kultur i större utsträckning än äldre

Det var vanligare att yngre personer utövade de olika kulturaktiviteterna än äldre, dansat, spelat instrument, teater, dator-, mobil, eller tv-spel samt deltagit i studiecirklar eller kurser. Sjungit i kör var ungefär lika vanligt i alla åldersgrupper.

Skillnaderna mellan den yngsta och den äldsta åldersgruppen var störst för spelat dator, mobil, - eller tv-spel, där 92 procent av personer under 30 år spelat under året, att jämföra med 22 procent av personer över 65 år. Skillnaderna var även stora mellan yngre och äldre för dansat, och andelen minskar mest för den äldsta åldersgruppen 2021 jämfört med innan pandemin.

Eget utövande var mindre vanligt bland lågutbildade

Högutbildade dansade, sjöng i kör, spelade musikinstrument samt deltog i studiecirklar i större utsträckning än personer med lägre utbildningsnivåer. Att spela dator-, mobil- eller tv-spel var vanligast bland personer med medelhög och hög utbildningsnivå och betydligt lägre andel bland dem med låg utbildningsnivå.

Eget utövande minskade mest i storstäderna

Det var inga betydande skillnader mellan stad och land för eget utövande 2021, eftersom andelen storstadsbor som ägnade sig åt eget utövande minskade mer än andelen invånare i tätorter och på landsbygden som gjorde det. Detta är en förändring jämfört med föregående år och det återstår att se om effekten kvarstår även efter pandemin.

Tabell och diagram

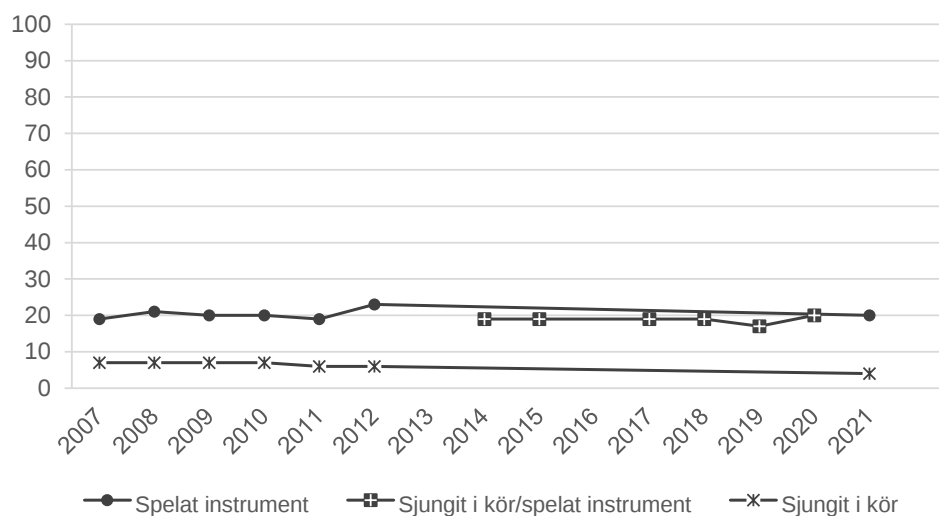
Tabell 9. Eget utövande 2019–2021 uppdelat på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land 2021, andel i procent

Bakgrundsvariabler	Dansat	Sjungit i kör	Spelat instrument	Spelat teater /lajv	Studiecirkel /kurser	Spelat dator-/mobil-/tv-spel
Samtliga 2019	37			2	21	saknas
Samtliga 2020	36			3	19	56
Samtliga 2021	28	4	20	3	16	51
Kön						
Kvinna	33	7	16	(3)	19	47
Man	21	2	23	(3)	13	54
Ålder						
16–29 år	50	(7)	33	9	25	92
30–49 år	37	(5)	23	4	20	67
50–64 år	28	(4)	19	2	12	48
65–85 år	10	(3)	11	1	12	22
Utbildning						
Låg	16	2	11	(1)	9	28
Medel	26	3	15	(3)	13	55
Hög	33	6	26	(3)	21	53
Stad/land						
Landsbygd	(27)	(4)	22	(1)	(17)	(44)
Mindre tätort	(23)	(5)	15	(2)	(13)	(49)
Större tätort/stad	(28)	(3)	18	(3)	(18)	(53)
Storstad (Stockholm, Göteborg och Malmö)	(32)	(7)	26	(5)	(14)	(51)

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

Kommentar: Resultaten avser eget utövande minst någon gång de senaste 12 månaderna. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln kön innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan kvinnor och män. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln ålder innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan de fyra åldersgrupperna. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln utbildning innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan tre utbildningsnivåer: låg, medel och hög. Resultat inom parentes för bakgrundsvariabeln stad och land innebär att det inte finns några signifikanta skillnader mellan landsbygd, tätort, stad och storstad.

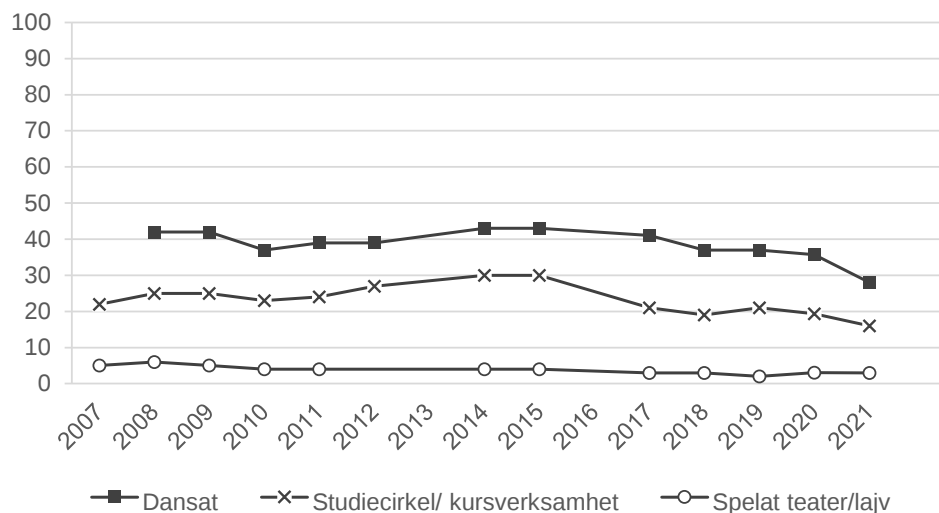
Figur 36. Sjungit i kör och spelat musikinstrument 2007–2021, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2007–2021.

Kommentar: Resultaten avser sjungit i kör och spelat musikinstrument minst någon gång de senaste 12 månaderna. Frågan ställdes separat för sjungit i kör och spelat musikinstrument 2007–2012 samt 2021. Frågan ställdes samlat för både sjungit i kör/spelat musikinstrument 2014–2020. Data saknas för 2013 och 2016.

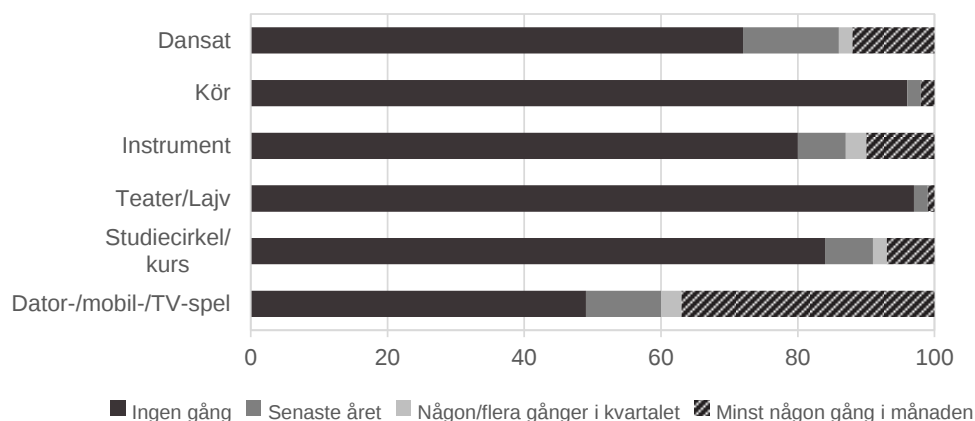
Figur 37. Dansat, spelat teater och deltagit i studiecirkel/kurs 2007–2021, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2007–2021.

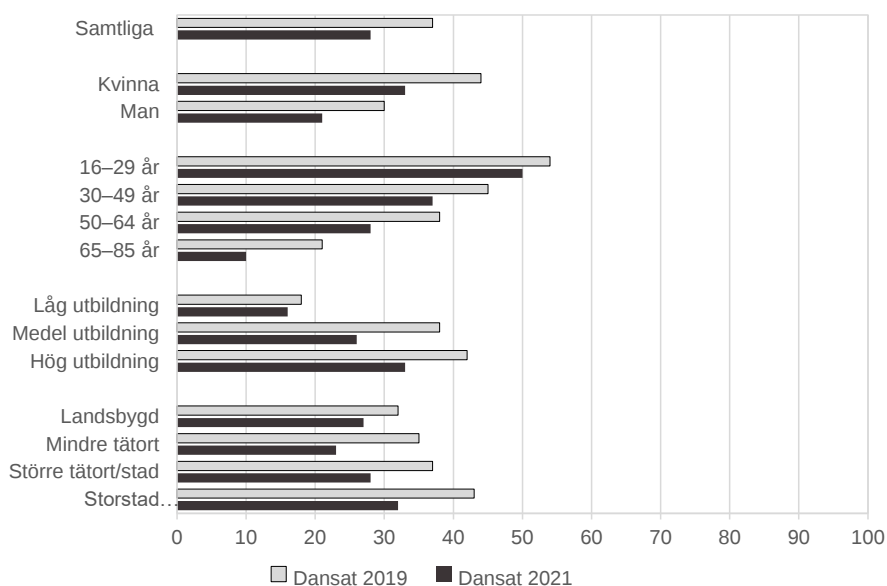
Kommentar: Resultaten avser dansat, spelat teater/lajv och deltagit i studiecirkel/kursverksamhet minst någon gång de senaste 12 månaderna. Data saknas för 2013 och 2016.

Figur 38. Eget utövande 2021, uppdelat på antal tillfällen, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

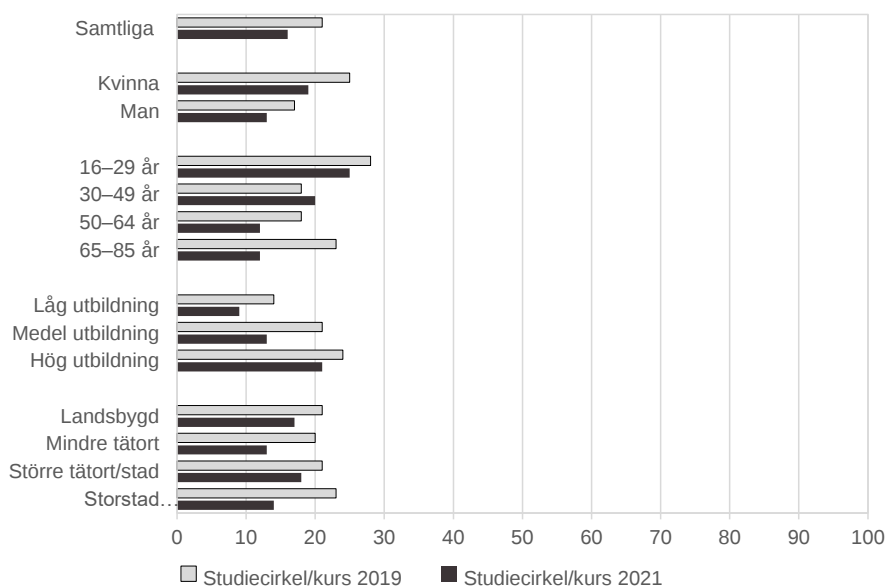
Figur 39. Dansat 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildning, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser dansat minst någon gång de senaste 12 månaderna.

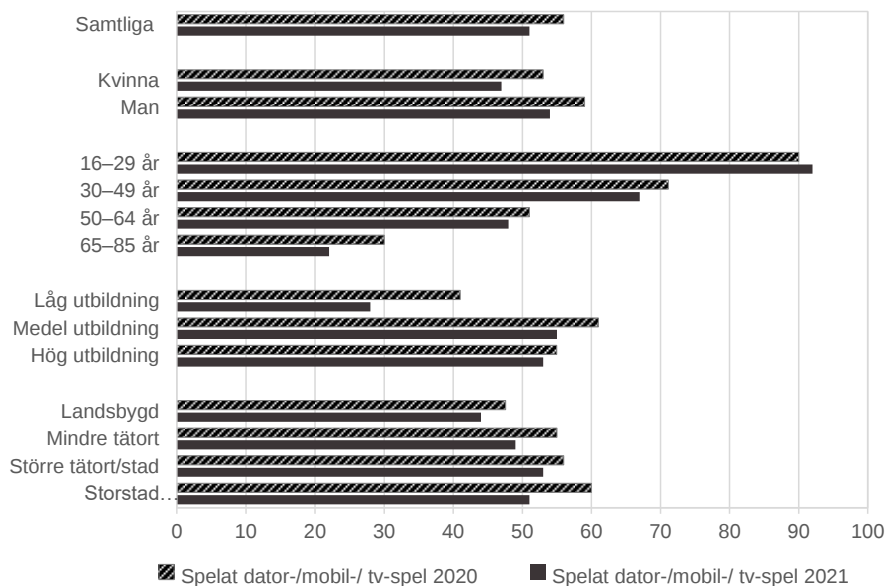
Figur 40. Deltagit i studiecirkel/kurs 2019 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildning, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser deltagit i studiecirkel/kurs minst någon gång de senaste 12 månaderna.

Figur 41. Spelat dator-/mobil-/tv-spel 2020 och 2021 uppdelat på kön, ålder, utbildning, stad och land, andel i procent.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2020 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser spelat dator-, mobil-, eller tv-spel minst någon gång de senaste 12 månaderna. Det saknas jämförbara uppgifter från 2019, eftersom även mobilspel inkluderades i frågan från 2020.

Avslutande kommentarer

Kulturvanor i förändring?

Resultaten visar att kulturvanorna fram till år 2019 kännetecknas av stabilitet snarare än förändring. Det är tydligt att rekommendationer om social distansering och restriktioner med maxantal för publik och besök under pandemin har påverkat invånarnas kulturaktiviteter 2020, vilket blir än mer tydligt under 2021: Kulturutbudet nyttjades i betydligt mindre omfattning, medan eget skapande ökade 2020 under pandemins första år, men 2021 återgick till samma nivå som innan pandemin.

Värt att notera är att referensperioden för SOM-undersökningen omfattar de senaste 12 månaderna och därmed sträcker sig från hösten 2020 till hösten 2021. Pandemin pågick under hela tidsperioden för 2021 års undersökning, medan för undersökningen för 2020 även omfattar tidsperiod innan restriktioner och rekommendationer infördes. Det är först nu som vi kan dra slutsatser hur pandemin påverkat invånarnas kulturaktiviteter, men det återstår att se om pandemin har mer långsiktiga effekter på kulturvanorna.

Tabell 10 ger en överblick över de 27 kulturaktiviteterna som återfinns i den nationella SOM-undersökningen för 2019, 2020 och 2021. Av tabellen framgår om andelen ökat, minskat eller är oförändrad sedan 2019, innan pandemin, jämfört med pandemins andra år 2021. Kulturaktiviteter som man kan göra själv hemma var vanligare än att besöka olika former av kulturutbud både innan och under pandemin, men skillnaderna har förstärkts.

Den vanligaste kulturaktiviteten både innan och under pandemin var att lyssna på musik, vilket 95 procent gjorde minst någon gång under det senaste året, följt av att 91 procent såg på film och 80 procent läste bok.

Samtliga former av kulturutbud som man besöker minskade i omfattning under pandemin. År 2021 besökte 50 procent historisk sevärdhet eller byggnad, 40 procent gick till biblioteket och 39 procent besökte fornminnen. Innan pandemin var de vanligaste besöksaktiviteterna att gå på bio följt av att besöka historisk sevärdhet eller byggnad samt att gå på museum och bibliotek.

Tabell 10. 27 kulturaktiviteter 2019, 2020 och 2021, andel i procent.

Kulturaktiviteter	2019	2020	2021	Förändring 2019–2021 (procentenheter)	Ökat/minskat/ oförändrat 2019–2021
Museum, natur- och kulturarv					Minskat
Museum	55	43	32	-23	
Hemslöjdsmarknad/utställning	38	34	25	-13	
Konstutställning	40	33	25	-15	
Historisk sevärdhet/byggnad	63	56	50	-13	
Fornminne	44	42	39	-5	
Naturresevat	(63)	(62)	(61)	-2	
Bibliotek och arkiv					Minskat
Bibliotek	55	51	40	-15	
Arkiv	Saknas	7	5		
Bio, föreställningar, konserter					Minskat
Bio	68	52	29	-39	
Teater	38	24	11	-27	
Dansföreställning	10	6	4	-6	
Rock/popkonsert	36	21	9	-27	
Klassisk musik, opera	18	13	5	-13	
Musik och film					Oförändrat
Lyssnat på musik	(97)	(98)	(95)	-2	
Sett på digitala föreställningar/konserter	Saknas	Saknas	30		
Sett på film	(92)	(92)	(91)	-1	
Läst och lyssnat på böcker					Oförändrat/ökat
Läst bok	(82)	(81)	(80)	-2	
Lyssnat på bok	36	36	40	4	
Eget skapande					Oförändrat
Handarbete/hantverk	47	50	47	0	
Tecknat/målat	31	36	30	-1	
Dagbok/poesi	(20)	(23)	(20)	0	
Eget utövande					Minskat
Dansat	37	36	28	-9	
Kör/instrument	17	20	Saknas		
Sjungit i kör	Saknas	Saknas	4		
Spelat instrument	Saknas	Saknas	20		
Spelat teater/lajv	2	3	3	1	
Studiecirkel/kurs	21	19	16	-5	
Dator/-mobil/-tv-spel	Saknas	56	51		

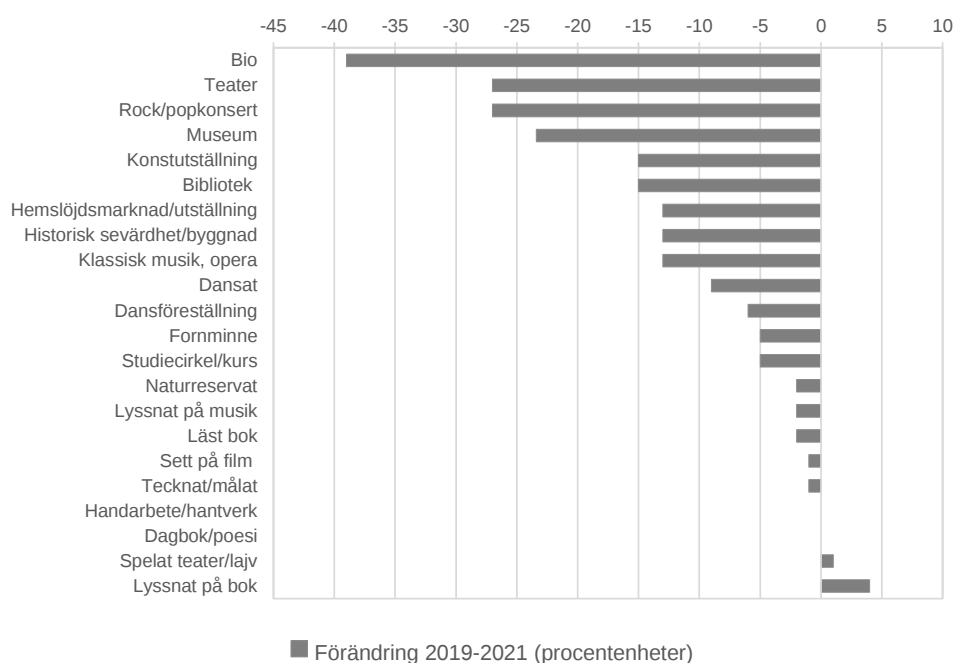
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019–2021.

Kommentar: Resultaten avser kulturaktiviteter minst någon gång de senaste 12 månaderna. Resultat inom parentes innebär att skillnader mellan åren inte är signifikanta.

I figur 42 visas förändringarna i procentenheter mellan 2019 och 2021 för 22 kulturaktiviteter.⁵ Det var bara en kulturaktivitet som ökade under pandemins andra år - lyssnat på böcker. Flera kulturaktiviteter var oförändrade: invånarna lyssnade på musik, såg på film, läste bok och ägnade sig åt eget skapande ungefär lika mycket 2021 som innan pandemin.

Störst minskning i procentenheter var det för gått på bio, teater, konserter och museum. Även andelen som gått till bibliotek eller på utställningar minskade, men inte i samma omfattning. Minskningen i olika besöksaktiviteter bör vidare analyseras i ljuset av restriktionerna och rekommendationerna för kulturområdet under pandemin. Exempelvis har föreställningar, konserter och museer haft restriktioner om maximalt antal i publik och för besök under delar av året, medan biblioteken i större utsträckning har varit öppna för allmänheten.

Figur 42. Förändring för 22 kulturaktiviteter 2021 jämfört med 2019, procentenheter.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019 och 2021.

Kommentar: Resultaten avser kulturaktiviteter minst någon gång de senaste 12 månaderna.

Saknad kultur under pandemin?

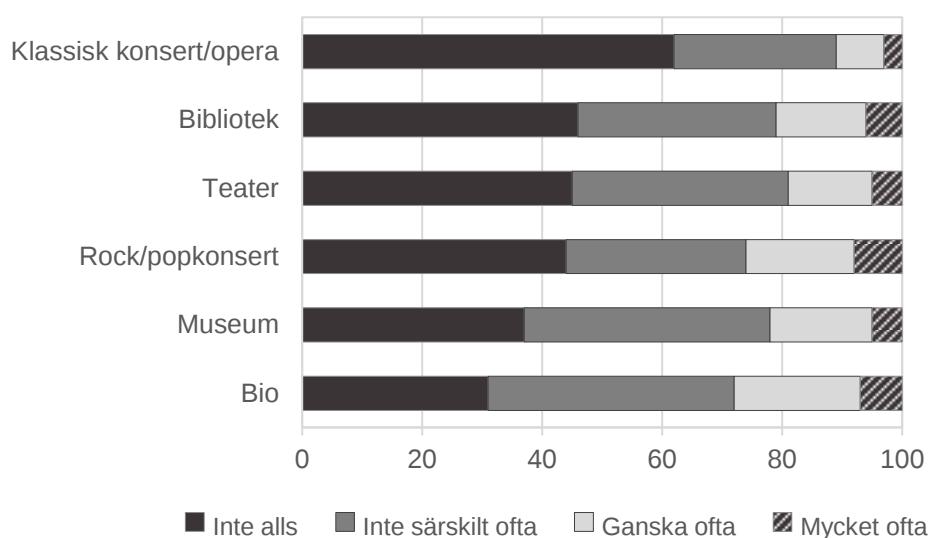
Som tidigare nämnts begränsades möjligheterna att besöka olika former av kultur under pandemin genom restriktioner och rekommendationer. I SOM-undersökningen om coronaviruset (2021) ställdes en ny fråga som avser hur ofta man har saknat ett antal fritidsaktiviteter under pandemin. Resultaten analyseras i SOM-

⁵ Följande fyra kulturaktiviteter inkluderas ej i figuren eftersom frågorna inte ställdes i 2019 års nationella SOM-undersökning: Besökt arkiv, sett på digitala föreställningar eller konserter, sjungit i kör, spelat instrument och spelat dator-, mobil- eller tv-spel.

antologin "Du sköra nya värld" och i kapitlet "Saknade fritidsaktiviteter under pandemin" (Holmberg och Weibull 2022, sidan 295–303). Följande avsnitt baseras på de data som presenteras i kapitlet. Frågan som ställdes löd "Om du tänker på de begränsningar som förekommit under pandemin, hur ofta har du saknat att göra följande?". Svartalternativen var "mycket ofta", "ganska ofta", "inte särskilt ofta" och "inte alls" och resultaten illustreras i figuren nedan.

Mer än hälften av invånarna har på något sätt saknat kulturutbudet för samtliga utom en av kulturaktiviteterna som ingick i mätningen. Det är en relativt hög andel som svarar "inte särskilt ofta", men hur ofta vi ägnar oss åt olika kulturaktiviteter skiljer sig åt. Kulturaktiviteter som vi kan göra hemma gör man oftare än att ta del av olika former av kulturutbud, såsom att gå på bio, museer, teater och konserter som man gör mer sällan. Det kan därför vara svårt att svara på hur ofta man har saknat en viss aktivitet, om det är något man under mer normala omständigheter enbart gör någon gång om året.⁶ Vidare har biblioteken varit öppna för allmänheten under pandemins andra år och inte begränsats av restriktionerna på samma sätt som föreställningar, konserter och museer.

Figur 43. Saknat kulturaktiviteter under pandemin, andel hur ofta i procent.

Kommentar: Resultaten i figuren är publicerad i SOM antologi nr 81 på sidan 299 och författare till kapitlet är Holmberg och Weibull 2022 och inkluderar där fler fritidsaktiviteter: gå på gym, restaurang och idrott. Frågan löd: "Om du tänker på de begränsningar som förekommit under pandemin, hur ofta har du saknat att göra följande?", Svartalternativen var "Mycket ofta", "Ganska ofta", "Inte särskilt ofta" samt "Inte alls". I figuren visas andelar för samtliga svartalternativ. Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

⁶ Vår tolkning av resultaten skiljer sig till viss del från Holmberg och Weibull 2022. En av deras slutsatser är följande: "Alla saknade ungefär lika mycket, och få saknade riktigt mycket." (Holmberg och Weibull 2022, sidan 295). Frågans formulering var dock "hur ofta" och inte "hur mycket" och det finns tydliga skillnader med avseende på framför allt kön och utbildningsnivå.

I tabell 11 visas andelen som svarat ”ganska ofta” eller ”mycket ofta” för sex kulturverksamheter uppdelat på kvinnor och män, åldersgrupper, utbildningsnivåer, stad och land.

Resultaten visar att andelen som saknat kultur ganska eller mycket ofta skiljer sig åt med avseende på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land. I korthet har kvinnor, högutbildade och invånare i städer oftare saknat kulturutbudet. Resultaten är blandade när det gäller ålder; unga har oftare saknat att gå på bio, medan personer mellan 30 och 49 år oftare har saknat att gå på museum. Äldre personer över 65 år har i mindre utsträckning saknat att gå på rock- eller popkonserter, men det är små skillnader mellan övriga åldersgrupper. Det omvända gäller för att gå på teater och bibliotek, där de äldsta har saknat detta i något större utsträckning än de yngsta.

Tabell 11. Saknat kulturaktiviteter under pandemin, andel mycket ofta eller ganska ofta i procent.

Bakgrundsvariabler	Bio	Rock/pop konsert	Museum	Bibliotek	Teater	Klassisk konsert /opera
Samtliga	28	26	22	21	19	11
Kön						
Kvinna	33	27	27	26	27	13
Man	23	23	17	15	11	9
Ålder						
16–29 år	38	36	19	17	11	9
30–49 år	34	34	26	22	17	11
50–64 år	26	33	19	14	21	11
65–85 år	22	8	23	27	23	13
Utbildning						
Låg	11	7	10	14	10	4
Medellåg	25	26	17	14	11	6
Medelhög	30	29	22	22	19	11
Hög	37	31	32	29	31	19
Stad/land						
Tätort/landsbygd	22	21	14	16	13	7
Stad	32	28	24	23	22	12
Storstad	33	27	34	24	25	17

Kommentar: Resultaten i tabellen är publicerade i SOM-antologi nr 81 på sidan 299 och författare till kapitlet är Holmberg och Weibull 2022 och inkluderar där fler fritidsaktiviteter gå på gym, restaurang och idrott. Frågan löd: ”Om du tänker på de begränsningar som förekommit under pandemin, hur ofta har du saknat att göra följande?” Svarsalternativen var ”Mycket ofta”, ”Ganska ofta”, ”Inte särskilt ofta” samt ”Inte alls”. I tabellen visas andelar för de som svarat ”Ganska ofta” och ”Mycket ofta”. Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

I detta avsnitt har vi redogjort för resultat för hur ofta invånarna har saknat sex kulturaktiviteter under pandemin. Vi har även lyft fram hur ofta olika grupper har saknat kulturaktiviteterna. Det är tydligt att de skiljelinjer som syns i saknandet återkommer när vi tittar på vilka som faktiskt besökt kulturutbudet. Underlaget tillåter däremot inte någon analys av samband mellan besök före pandemin och i vilken utsträckning man har saknat kulturutbudet under pandemin.

I nästkommande avsnitt analyseras skillnader i invånarnas kulturvanor de senaste 12 månaderna för pandemiåren 2020 och 2021 med avseende på kön, ålder, utbildningsnivå, stad och land.

Kvinnors och mäns kulturvanor

Kvinnor ägnade sig i något större utsträckning åt kultur än män; av tabell 12 framgår att 2021 var 11 av de 27 kulturaktiviteterna vanligast bland kvinnor och 5 var vanligast bland män. För återstående 11 kulturaktiviteter var det inga skillnader mellan kvinnor och män.

När det gäller besöksaktiviteter gick kvinnor i större utsträckning på utställningar och bibliotek, medan fler män besökte historiska sevärdheter, fornminnen och arkiv. Det var inga skillnader mellan kvinnor och män för museibesök.

Kvinnor gick på bio i större utsträckning än män fram till 2019, men under pandemin minskade könsskillnaderna, då andelen kvinnor som gick på bio minskade mer än andelen män. Inga skillnader mellan könen kan vidare noteras för föreställningar och konserter 2021. Detta är en förändring jämfört med föregående år, då kvinnor i större utsträckning gick på teater, klassisk konsert och opera, medan fler män gick på rock- eller popkonsert. Kvinnor och män lyssnade på musik och såg på film eller digitala föreställningar och konserter i samma utsträckning.

Kvinnor ägnade sig i större utsträckning än män åt eget skapande, eller läste och lyssnade på böcker. Det var även vanligast att kvinnor utövade kultur, såsom dansat, sjungit i kör och deltagit i studiecirkelar eller kurser. De enda egna utövande som män gjorde i större utsträckning än kvinnor var att spela musikinstrument och dator-, mobil-, eller tv-spel.

Tabell 12. Besökt, skapat eller utövat kulturaktiviteter under de senaste 12 månaderna 2020 och 2021, vanligast bland kvinnor, män eller ingen skillnad.

Kulturaktiviteter	Vanligast bland kvinnor, män eller ingen skillnad 2020	Vanligast bland kvinnor, män eller ingen skillnad 2021
Museum, natur- och kulturarv		
Museum	Ingen skillnad	Ingen skillnad
Hemslöjdsmarknad/utställning	Kvinnor	Kvinnor
Konstutställning	Kvinnor	Kvinnor
Historisk sevärdhet/byggnad	Män	Män
Fornminne	Män	Män
Naturresevat	Ingen skillnad	Ingen skillnad
Bibliotek och arkiv		
Bibliotek	Kvinnor	Kvinnor
Arkiv	Män	Män
Bio, föreställningar, konserter		
Bio	Ingen skillnad	Ingen skillnad
Teater	Kvinnor	Ingen skillnad
Dansföreställning	Ingen skillnad	Ingen skillnad
Rock-/popkonsert	Män	Ingen skillnad
Klassisk musik, opera	Kvinnor	Ingen skillnad
Musik och film		
Lyssnat på musik	Ingen skillnad	Ingen skillnad
Sett på digitala föreställningar/konserter	Saknas	Ingen skillnad
Sett på film	Ingen skillnad	Ingen skillnad
Läst och lyssnat på böcker		
Läst bok	Kvinnor	Kvinnor
Lyssnat på bok	Kvinnor	Kvinnor
Eget skapande		
Handarbete/hantverk	Kvinnor	Kvinnor
Tecknat/målat	Kvinnor	Kvinnor
Dagbok/poesi	Kvinnor	Kvinnor
Eget utövande		
Dansat	Kvinnor	Kvinnor
Sjungit i kör	Saknas	Kvinnor
Spelat instrument	Saknas	Män
Kör/instrument	Ingen skillnad	Saknas
Spelat teater/lajv	Ingen skillnad	Ingen skillnad
Studiecirkel/kurs	Kvinnor	Kvinnor
Dator-/mobil-/tv-spel	Män	Män

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2020 och 2021.

Kommentar: Tabellen visar om det var vanligast bland kvinnor, män eller inga skillnader mellan könen att ägna sig åt de olika kulturaktiviteterna någon gång under de senaste 12 månaderna 2020 och 2021.

Äldre nyttjade kulturutbudet i mindre utsträckning under pandemin

Restriktioner och rekommendationer under pandemin fick stora konsekvenser för framför allt äldres möjligheter att nyttja kulturutbudet. Andelen som besökt historiska sevärdheter, bibliotek eller gått på utställningar, teater och konserter minskade i alla åldersgrupper, men mest bland personer över 65 år.

Den yngsta åldersgruppen 16–29 år förefaller vara mest kulturaktiv, i synnerhet när det gäller eget skapande och utövande. Det var även vanligast att personer yngre än 30 år besökte museum, konstutställningar, bibliotek samt gick på bio och dansföreställningar.

Det var mindre vanligt att den äldsta åldersgruppen 65–85 år ägnade sig åt kulturaktiviteter än övriga åldersgrupper. Inga skillnader mellan åldersgrupperna kan dock urskiljas för 5 kulturaktiviteter: besöka hemslöjdsmarknad eller utställning, arkiv, gå på konsert med klassisk musik eller opera, syssla med handarbete eller hantverk samt sjunga i kör. Att gå på teater, rock-, eller popkonsert, lyssna på musik, se på film och digitala föreställningar eller konserter var också åldersövergripande, med undantag för personer äldre än 65 år som gjorde detta i mindre utsträckning. Äldre personer läste mer regelbundet än yngre, men andelen som aldrig läst någon bok var högre för personer äldre än 50 år, än för yngre.

Tabell 13. Besökt, skapat eller utövat kulturaktiviteter 2021, vanligast i olika åldersgrupper.

Kulturaktiviteter	Vanligast i följande åldersgrupper 2021
Museum, natur- och kulturarv	
Museum	16–29 år
Hemslöjdsmarknad/utställning	Inga skillnader
Konstutställning	16–29 år
Historisk sevärdhet/byggnad	16–29 år och 30–49 år
Fornminne	30–49 år och 50–64 år
Naturresevat	30–49 år
Bibliotek och arkiv	
Bibliotek	16–29 år
Arkiv	Inga skillnader
Bio, föreställningar och konserter	
Bio	16–29 år
Teater	16–29 år, 30–49 år, 50–64 år
Dansföreställning	16–29 år
Rock-/popkonsert	16–29 år, 30–49 år, 50–64 år
Klassisk musik, opera	Inga skillnader
Musik och film	
Lyssnat på musik	16–29 år, 30–49 år, 50–64 år
Sett på digitala föreställningar/konserter	16–29 år, 30–49 år, 50–64 år
Sett på film	16–29 år, 30–49 år och 50–64 år
Läst och lyssnat på böcker	
Läst bok	Blandat resultat
Lyssnat på bok	30–49 år
Eget skapande (tecknat/målat, dagbok/poesi)	16–29 år (inga skillnader handarbete/hantverk)
Eget utövande (dansat, instrument, teater/lajv, studiecirkel/kurs, dator-/mobil-/tv-spel)	16–29 år (inga skillnader sjungit i kör)

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2021.

Kommentar: Tabellen visar i vilken eller vilka åldersgrupper det var vanligast att ägna sig åt de olika kulturaktiviteterna någon gång under de senaste 12 månaderna.

Utbildningsnivå har betydelse för kulturellt deltagande

Kulturanalys har tidigare konstaterat att utbildning är den del av socioekonomisk status som har störst effekt på kulturellt deltagande (Myndigheten för kulturanalys 2017, s.43). Resultaten i denna rapport visar att de flesta kulturaktiviteter var vanligare bland högutbildade än bland personer med lägre utbildningsnivåer. För vissa kulturaktiviteter är skillnaderna större, medan de är mindre för andra. Värt att notera är att skillnaderna mellan utbildningsnivåer för att gå på dansföreställning och att syssla med handarbete eller hantverk minskar under pandemins andra år. Huruvida det sker en polarisering eller utjämning över tid har inte undersökts i denna rapport, men Kulturanalys har tidigare konstaterat att effekten av utbildning ser olika ut och varierar för olika kulturvanor (ibid).

Tabell 14. Besökt, skapat eller utövat kulturaktiviteter, andel i procent med hög och låg utbildning 2021.

Kulturaktiviteter	Vanligast utbildningsnivå 2020	Vanligast utbildningsnivå 2021	Andel med hög utbildning 2021	Andel med låg utbildning 2021
Museum, natur- och kulturarv				
Museum	Hög	Hög	43	11
Hemslöjdsmarknad/utställning	Hög	Hög	29	19
Konstutställning	Hög	Hög	35	11
Historisk sevärdhet/byggnad	Hög	Hög	64	20
Fornminne	Hög	Hög	47	19
Naturresevat	Hög	Hög	72	35
Bibliotek och arkiv				
Bibliotek	Hög	Hög	49	28
Arkiv	Hög	Hög	7	3
Bio, föreställningar och konserter				
Bio	Hög	Hög	34	13
Teater	Hög	Hög	15	6
Dansföreställning	Hög	Inga skillnader	4	5
Rock-/popkonsert	Hög	Hög	11	5
Klassisk musik, opera	Hög	Hög	7	4
Musik och film				
Lyssnat på musik	Hög	Hög	98	86
Sett på digitala föreställningar/konserter	Saknas	Hög	38	14
Sett på film	Hög	Hög	94	80
Läst och lyssnat på bok				
Läst bok	Hög	Hög	91	60
Lyssnat på bok	Hög	Hög	45	23
Eget skapande				
Handarbete/hantverk	Hög	Inga skillnader	50	41
Tecknat/målat	Hög	Hög	37	16
Dagbok/poesi	Hög	Hög	24	21
Eget utövande				
Dansat	Hög	Hög	33	16
Kör/instrument	Hög	Saknas	Saknas	Saknas
Sjungit i kör	Saknas	Ingen skillnad	6	2
Spelat instrument	Saknas	Hög	26	11
Teater/lajv	Ingen skillnad	Ingen skillnad	3	1
Studiecirkel/kurs	Hög	Hög	21	9
Dator-/mobil-/tv-spel	Medel	Medel	55	28

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2020 och 2021.

Kommentar: Tabellen visar om det var vanligast för personer med hög, medel eller låg utbildning att ägna sig åt de olika kulturaktiviteterna någon gång under de senaste 12 månaderna 2020 och 2021 eller om inga skillnader kan noteras mellan utbildningsnivåerna. Vidare visar tabellen andel i procent bland personer med hög och låg utbildning som ägnat sig åt de olika kulturaktiviteterna någon gång under de senaste 12 månaderna 2021.

Skillnader mellan stad och land minskar under pandemin

Vissa skillnader i kulturaktiviteter mellan invånare i stad och land har minskat under pandemin. Det fanns inga skillnader mellan storstad, tätort och landsbygd när det gällde att besöka fornminnen och arkiv, gå på dansföreställning, se på film, lyssna på musik eller bok samt eget skapande och utövande. Storstadsbor var dock fortfarande mest kulturellt aktiva för flest kulturaktiviteter; att läsa böcker, besöka museum, konstupställning, historiska sevärdheter och bibliotek samt gå på bio, teater och konserter. Det var bara att gå på hemsjödsmarknader eller utställningar som var vanligast bland invånare på landsbygden.

Tabell 15. Besökt, skapat eller utövat kulturaktiviteter 2020 och 2021, vanligast i storstad, tätort eller landsbygd.

Kulturaktiviteter	Vanligast i storstad, tätort eller landsbygd 2020	Vanligast i storstad, tätort eller landsbygd 2021
Museum, natur- och kulturarv		
Museum	Storstad	Storstad
Hemslöjdsmarknad/utställning	Landsbygd	Landsbygd
Konstupställning	Storstad	Storstad
Historisk sevärdhet/byggnad	Storstad	Storstad
Fornminne	Inga skillnader	Inga skillnader
Naturresevat	Storstad	Storstad
Bibliotek och arkiv		
Bibliotek	Storstad	Storstad
Arkiv	Inga skillnader	Inga skillnader
Bio, föreställningar och konserter		
Bio	Storstad	Storstad
Teater	Storstad	Storstad
Dansföreställning	Storstad	Inga skillnader
Rock-/popkonsert	Storstad	Storstad
Klassisk musik, opera	Storstad	Storstad
Musik och film		
Lyssnat på musik	Större tätort/stad och storstad	Inga skillnader
Sett på digitala föreställningar/konserter	Saknas	Storstad
Sett på film	Storstad	Inga skillnader
Läst och lyssnat på böcker		
Läst bok	Storstad	Storstad
Lyssnat på bok	Storstad	Inga skillnader
Eget skapande	blandat resultat	Inga skillnader
Eget utövande	Blandat resultat (främst storstad)	Inga skillnader

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2020 och 2021.

Kommentar: Tabellen visar om det var vanligast bland invånare i storstad, tätort eller landsbygd att ägna sig åt de olika kulturaktiviteterna någon gång de senaste 12 månaderna.

Referenser

- Falk, Elisabeth 2022. *Kulturvanor i Sverige 1987–2021*. SOM-rapport nr 2022:32. SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Falk, Elisabeth, Sandelin Frida och Weissenbilder Marcus 2022. *Den nationella SOM-undersökningen 2021: En metodöversikt*. SOM-rapport nr 2022:03. SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Holmberg, Sören och Weibull Lennart 2022. *Saknade fritidsaktiviteter under pandemin*, kapitel i *Du sköra nya värld*, SOM-antologi nr 81 med redaktörer Ulrika Andersson, Henric Oscarsson, Björn Rönnerstrand och Nora Theroïn 2022. SOM institutet vid Göteborgs universitet.
- Myndigheten för kulturanalys 2017. *Kulturvanor: Socioekonomiska analyser och tidstrender*. Kulturfakta 2017:2. Stockholm: Myndigheten för kulturanalys.
- Myndigheten för kulturanalys 2021. *Kulturvanor i pandemins tid: Fördjupande analys av invånarnas kulturvanor 2020*. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.
- SOM-institutet 2022a, [Den nationella SOM-undersökningen 2021 - En metodöversikt \(gu.se\)](#), hämtad den 1 oktober 2022.
- SOM-institutet 2022b. [Frågeformulär och kodböcker | SOM-institutet, Göteborgs universitet \(gu.se\)](#) hämtad den 1 oktober 2022.

